

ISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre 10 k.
Negyedévre 4 "
Helyben hához hordva.
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 "
Vidékre postán szállítva.
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
ünnap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal,
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 6.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 14. szám.

Nagyvárad.

Vasárnap 1914. január 18

Bankpolitika és közgazdaság.

(K. Ö.) Kinos meglepetést keltett az a körülmény, hogy az Osztrák-Magyar Bank a napokban megtartott tanácsülésén a bankrátát nem szállította le. Mindenki erre számított. Az angol bank leszállította a bankrátát 4 és fél százalékra. A német pénzpiacra oly olesó a pénz, hogy még Párisba is küldenek pénzt, ami bizonyára sokat mond és kilátás van rá, hogy a német birodalmi bank legközelebb nem is fél, hanem 1 százalékkal fogja a bankrátát leszállítani. A párisi banknak meg van az oka a bankráta megtartására. Oriási tőkét kell a legközelebbi jövőben a hitelt igénylő államoknak rendelkezésére bocsájani. Elsősorban Franciaországnak mintegy 1000 millióra rugó hitelét kell kielégítenie. Azután sorjában jönnek Oroszország és a Balkán-államok, köztük első sorban Szerbia. Az Osztrák-Magyar Bank azzal indokolja eljárását, hogy a bank statusa nem javult oly mértékben, mint a múlt év első hetében, mindazonáltal beismeri, hogy a deviza és valuta árfolyamok kedvezően alakultak. Hivatkozik egyúttal a német birodalmi bank eljárására, mely eddig szintén nem szállította le a kamatlábat. Az utóbbira való hivatkozás nem sokat jelent, mivel erre a közel jövő események rá fognak cáfolni.

A bankparitás és a jegybank kamatláb politikája ellen sok a panasza. A jegybankot azért árasztják el kiváltságokkal, hogy a közgazdasági élet fentartója és erősítője legyen. A jegybanktól azonban szé-

pen belepesztulhat a mi közgazdasági életünk, míg a bank milliókat halmoz fel részvényesei számára. Az 1913-ik évre az osztalék 129 korona 10 fillér, vagyis a befizetett részvénytőkének 9:57 százaléka, az előző évi 120 korona, vagyis 8:57 százalékkal szemben. Fizethetett volna azonban nagyobb osztalékot is, de ezt csak azért mellőzte, nehogy még nagyobb szemrehányás illesse helytelen közgazdasági politikája miatt. Hogy közgazdasági életünket nem viseli szíven, abból is következik, hogy a jegybank bevallja, hogy üzleti veszteség nem érte. Mi alatt kereskedelmünket és iparunkat a pénzválság millió és millió értékekkel károsította meg, a jegybankot veszteség nem érte. Vagyis oly rigorózus volt a kölesönök nyújtásában, hogy pusztulni hagyta az iparost, a vállalkozást, a kereskedőt, csak veszteség ne érje a részvényeseket, jobban mondva, csak nagyobb osztalékot fizethessen. Ez részvényes politika, de nem a kamatlábpolitika, melynek döntő befolyása van az ország közgazdasági életére. Mint a két állam jegybankjának óriási felelőssége van és ezért az óvatosság indokolt, mindazonáltal, ha az ország közgazdasági életét pár millió korona áldozattal sem akarja istápolni, kár privilégiumokkal elhalmozni.

A jegybank eljárásának meg van az a következménye, hogy a nagybankok követik a jegybank példáját és szintén nem sokat törődnek az ország gazdasági életével. A fődolog az osztalék. Mondják, hogy a nagybankok közül

egyik-másik be se meri vallani, hogy mily nagy osztalékot tudna fizetni 1913-ra, ha akarna. De nem teszi, mert jól tudja, hogy amikor a gazdasági válság végig söpört rajtunk, nem illik ezzel eldicsekedni. Hogy a nagy hasznot eltüntessék, úgy tesznek, mint a jegybank. Házakat építenek és a tartalékokat gyarapítják.

De hát mindennek meg van a maga oka. Küszöbén vagyunk egy újabb magyar és osztrák járadék kibocsátásának. Ilyenkor nem szabad a kamatlábat leszállítani. Mert minél drágább a pénz, annál olcsóbb a járadék és annál többet nyer az árfolyam különbözetben az a pénzesoport, melynek döntő befolyása van a jegybank üzleti politikájára. Lám, alig tudtuk meg, hogy a jegybank a kamatlábat nem szállítja le, a koronajáradék azonnal 1/4 százalékkal esett, a magánkamatláb pedig ennek megfelelően emelkedett. Ez a pénznek a hatalma.

Ki védekezhetik ellene?

A munkásbiztosítás reformja.

Megbízható hírek szerint a kereskedelemügyi minisztériumban megkezdődött a munkásbiztosításról szóló törvény reformjának előkészítő munkálata. A minisztériumban gyűjtik össze azokat a felterjesztéseket és beadványokat, amelyeket a kereskedelmi és ipari testületek és érdekképviseltek. Ezután szűkebb a kormányhatósághoz felterjesztettek. értekezletet fognak tartani a minisztériumban és az ott elhangzott véleményekről informálják azután Harkányi János báró kereskedelemügyi minisztert és az így összegyűlemlett anyagot országos konferencia elé fogják terjeszteni. Ezt a nagyobb értekezletet február hónapban hívják össze.

SZEPESSEGI és RUMBURGI VÁSZNAK
Asztalneműek, Schroll-féle schiffonok
URI, NŐI és GYERMEK FEHÉRNEMŰEK
Teljes menyasszonyi kelengyék
SZÖNYEG, FÜGGÖNY, LINOLEUM

**PAPLAN és MATRÁCOK LEGOLCSÓBBNA
BESZEREZHETŐK**

CZILLÉR IMRE

NAGYÁRUHÁZABAN SZENT LÁSZLO-TÉR 2. SZMA.

A nagyvárad vasutállomás kibővítése.

Az új teher fel- és leadási raktárak.

A nagyvárad vasutállomás szerencsétlen elhelyezése már sok gondot okozott az államvasutak vezetőségének. Az első időkben, mikor még csecsemőkorát élte Magyarországon a vasuti forgalom, de amint emelkedett a vasutak jelentősége és ezzel azok forgalma nálunk is, s amint újabb és újabb vasutvonalak épültek a nagyvárad vasutállomásból kiágazólag, mindjobban szembetűnő lett az állomásnak az országút és a hegy közötti szűk területre történt beékelésének káros volta.

Az államvasutak igazgatósága, különösen az utolsó évtizedben, midőn Nagyvárad vasuti forgalma óriási mérvben megnövekedett, kereste a módokat, hogy miként hártsa el az állomás szűk volta miatt előálló forgalmi torlódásokat.

Ezért nagyobbították meg a Várad-Velence állomást s a gyári forgalmat odairányították; ez okból bővítették ki az őssi állomást, építették ki a bihar—püspöki—őssi tehervágányt, hogy a Csaba—Szeged-felé irányuló forgalmat Nagyvárad elkerülésével az őssi állomáson át irányíthassák.

Mindezek az intézkedések némileg megkönnyítették a nagyvárad állomás forgalmának lebonyolítását, de a régi fel- és leadási raktárak nemcsak tűzveszélyesek, hanem szűkek is voltak a helyi teherforgalom lebonyolítására s elkerülhetlenné tették, hogy bár óriási anyagi áldozattal tűzmentes, a nagyvárad vasuti forgalom igényeinek meg-

felelő, modern rendszerű teheráru raktárakkal cseréljék ki a régi rozoga faalkotmányokat.

A nagyvárad forgalmi- és állomásfőnökség buzgó törekvésének sikerült kivinni, hogy a máv. igazgatósága új teher fel- és leadási raktárak építését elrendelte.

A két óriás épület, két évi munka után, teljesen elkészült. Mindkét hosszú épület teljesen vasbetonból készült, a technika legújabb vívmányának igénybevételével. Az üvegtető teljes világítást nyújt.

A két épület között vasuti vágányok futnak végig, amelyek megkönnyítik az áruk ki- és berakását.

Minden részletében a legmodernebb követelmények figyelembe vételével tervezett és épített a két raktár, amilyen ma az ország egyetlen vidéki vasutállomásán sincs.

Az új raktárakat ma adják át a forgalomnak.

Erre nézve a nagyvárad kereskedelmi és iparkamara a következő értesítést adta ki:

Tudomására hozzuk a t. kereskedő, iparos és szállító közönségnek, hogy a nagyvárad vasuti állomáson épített új vasbeton teheráru fel- és leadási raktár mártól, január 18-tól kezdve a közönség rendelkezésére áll, amennyiben most már az új raktárban vehetők át az érkező áruk és holnaptól, január 19-től kezdve a teheráru szállítmányok az új feladási raktárban adhatók fel. Tájékoztul megjegyezzük, hogy a város felőli oldalon van a feladási raktár; míg a pályaudvar felől az árukiadási raktár.

Nagyvárad, 1914. január hó 17-én.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara:
Dr Moskovits József, Dr Sarkadi Lajos,
elnök. titkár.

A „SZENT ISTVAN” vizrebocsátása.

Hajóavatási ünnep Fiumében.

Tegnap bocsatották vizre az első magyar dreadvoughtot, a Szent Istvánt.

A Quarnero öble már hat órától kezdve tele van a gyorsan ide-oda sikló gőzszádkokkal és motoros csónokokkal, amelyek az induló hadihajók és a vizrebocsátás helyéhez vivő más hajók egymás között való üzeneteit továbbítják és szállítják Bergudiba a résztvevőket.

Maga a város tele van zászlóval, virággal, zöld girlanddal és más dísszel. Minden fiemei kék-sárga-vörös lobogó mellett két nemzeti zászló leng.

A Bergudiban levő óriás gyártelep az impozáns vasból alkotott esztratóval, az óriás hajóval és a kétemeletes magas, remek diszátórral igazán szép és ünnepies képet nyújt.

Megérkeztek reggel a különvonatok is; az egyik, amelyik a kormány, valamint a képviselőház és a főrendiház tagjait hozta, továbbá az a különvonat, amely a miniszterek vonatát követte és egy különvonat a déli vasut vonalán. A vizrebocsátás után számos ünnepség volt. Ebédet adott a haditengerészet vezetősége, a fiumei Nemzeti Kaszinó, az Ungaro Kroata hajóstársaság a Visegrád hajón. A legkiemelkedőbb ünnepség a gála-vacsora volt, a melyet Wickenburg István gróf adott este nyolc órakor és amelyen Mária Terézia királyi hercegnőn és a kormány tagjain kívül több száz meghívott is részt vett.

Az ünnep.

Fiume, január 17. Pontban féltizenegy órakor a Lakroma hadijacht zenekara belekezdett a néphimnuszba, amelynek hangjai mellett és a legénység tisztelgése mellett

ÉVA KISSASSZONY HAJA.

— Irta: Mányiné Prigl Olga. —

Varga Antal ur most éppen a legujaab hivatalnoknak regélte el azt a históriát, a mit ugy öt-hat éve ismételeget boldog, boldogtalannak:

— Hát kérem, azért lett a lányom csak masamód kisasszony . . .

Éva kisasszony egyetlen leánya volt Varga urnak. Ő ugyan jobban szeretne volna, ha fiúnak születik, de hát mit tehetett egyebet s aztán utóvégre a lányok között is akadhat genie, vagy talentum. Varga ur e meggyőződésében a leánya tehetségétől várt valami mozgató erőt, mely sarokba lökhesse vele a halálág megunt, örökös rubrikázást. Ha színésznő lesz, — így okoskodott, nagy protektorai akadhatnak, ma napság pedig csak a protekciós ember numerál, a többi, az semmi.

El-eltervezgetett Varga ur, hogy lesz, mint lesz. Évi valóságos kincs. Tündérek ringatták a bölcsőjét, azoknak az arany pihés szárnyától lett a haja olyan ragyogó fényes. Ideális ember volt az öreg, a kopott butorai közé szeretne bevinni a csillogó, képzelt alakokat, muzsákat s mikor egyszer a szegény, megboldogult feleségével lebontatta a lánya sarkig érő haját, — valóságos extázis fogta el.

De volt is abban valami. Évi szintugy a hajának köszönhetett volna mindent, mint a bibliai Sámson. Az a huliámos, arany-szinü zuhatag, mely a szép formás fejről omlott alá, ép ugy megbabonázta a „Fehér báránéhoz” címzett fűszeres bolt segédjét, mint a pesti valamelyik negyedrangú színház direktorát, a ki gratulálva biztosította a tulboldog Varga urat a lánya jövőjéről.

— Elvégzi a színiakadémiát s azonnal szerződöttem. Kitűnő lesz Stuart Máriának, vagy az Orleánsi szűznek. Majd meg tetszik látni, a kibontott repülő hajjal . . .

A direktor már szinte beleképzelte magát a hős szerepbe. Föl-alá futkosott lelkesülten, mintha csakugyan az orleánsok zászlaját vitte volna.

— S érzi a kisasszony, hogy predestinálva van a drámai szerepekre?

— Igen, igen! — erősítette az apja, mert Éva kisasszony nagyon szűkszavu volt. Kis sötétkék ruhájában egykedvűen nézett maga elé s legjobban szeretett volna haza menni.

Az igazgató szerfölött nyájasan bocsatotta el őket:

— Tehát mint mondtam, még csak egy évig tessék várni az akadémiával, addig a kisasszony erősödjék. Menjen ki Ujpestre, vagy Rákospalotára levegőt szívni s táplál-

kozzék jól. Szivesebben látják a megtermett, erős alakokat.

Szerencsére ép egy testvérhuga lakott Varga urnak Rákospalotán. Évát már a legközelebbi napokban fel is pakolták s szépen utnak eresztették. „A fehér báránkyához” címzett fűszeres-bolt segédje vérző szívvvel küldte el neki az utolsó bonbonokat, de a házban magasabbra szökött az ázsiója. Varga ur fünek-fának emlegette a lánya szerencsésjét.

— Kérem jövő vár rá, fényes jövő. Se-lyemkocsikban fog járni, ezekre mennek a toalettjei. Hja, tündérek ringatták a bölcsőjét . . .

Eva kisasszony hamar megszokott Rákospalotán s szinte bele is gömbölyödött már az első két hét alatt. Az arca neki-pirult, üde, hamvas lett, mint a nyiló rózsza. Valósággal szépnék lehetett mondani. Kedélyéből eltűnt az álmatlanság, mit az apja vert belé. Friss, eleven lett, érezte, hogy pezseg a vére.

Mikor reggelenként sétálni mentek azzal a sápadt fiatal emberrel, a kit szintén levegőváltásra küldtek ki, — a járókelők megcsodálták a sápadt fiút, — piros leányt. Egyik az élet, másik a halál.

Ez nyáron volt s a sápadt fiu akkor már szeretne a piros leányt, s a piros leány meg a sápadt fiút. Édes, szerelmes séták

HOLLANDY, PAPP ÉS VELICS

Telefon 956. sz.

műbutor-, portál- és épület-asztalosok
lakberendezési vállalata
Kaszárnya-tér 7. szám. (Pankolics-telep)

Gépek villanyerőre felszerelve. — Készítünk teljes lakberendezéseket, kávéház, vendéglő és egyéb üzletek teljes felszerelését, ugyszintén kapuzatok és épületmunkákat.

Teljes konyha-és előszoba-berendezéseket raktáron tartunk. — Jobbminőségű butorok javítása és fényezése (a helyszínen is) azonnal jutányos áron eszközöltetik. — Tervekkel és rajzokkal kívánatra díjtalanul szolgálunk.

Mária Terézia királyi hercegnő kíséretével egy haditengerészeti benzinesónakba szállott. A csónak a jacht jobboldaláról az Adamich-móló mellé ment, ahol a királyi hercegasszony a diszridon átmenve a rá várakozó zárt gépkocsiba ült udvarhölgye kíséretében.

A főrendiház és a képviselőház tagjait, akik közül igen sokan magyar diszbe öltöztek, különvonat hozta a Riva Szápáryra, onnan szállottak föl a haditengerészet gőztenderjeire, amelyek az előkelőségeket a hajógyárhoz vitték. A sajtó képviselőit, valamint a vízrebocsátáshoz meghívottakat az Ungaro-Kroata két gőzöse szállította.

Ezek a hajók a vízrebocsátás helyéhez közel állottak meg.

Pontban tizenegy órakor Haus Antal admirális a királyi hercegnő elé lépett és megkérte a hajó megkeresztelésére.

Az avatóbeszéd.

Haus Antal tengerészeti parancsnok beszédet mondott, amelyre Mária Terézia királyi hercegasszony a következő beszédben válaszolt:

— Ő császári és apostoli királyi felsége legkegyelmesebben felhatalmazott, hogy az új hajó vízrebocsátásánál a keresztanyai tisztiséget elvállalassam.

Őfelsége bölcsességének, mellyel szüntelenül gondoskodik tengeri védőerőnk fejlesztéséről és monarkiánk népei áldozatkészségének köszönhetően ezt a büszke csatahajó-épitményt, amely jellegzetes tanulsága az igazi hazafiságnak.

Büszkeséggel és őszinte örömmel teszek eleget a legfelsőbb felszólításnak. Adja a Mindenható, hogy e dicsőséges nevet viselő hajó, híven haditengerészetünk hagyományaihoz, békében és háboruban egyaránt növelje drága hazánk tekintélyét és dicsőségét.

Ő felsége erre megnyomta a keresztelés fölírású gombot ezen szavaknak kíséretében:

— Legfelsőbb parancsra elkereszteltek Szent István névre.

Majd megnyomta a vízrebocsátás fölírású gombot e szavakkal:

— Menj elemedre és a Mindenható oltalmazzon minden utadon.

Az óriás csatahajó a gomb megnyomása után az egybegyült óriás tömeg lelkes éljenzése közben akadálytalanul lesiklott a vízbe.

Végül még Mária Terézia királyi hercegasszony cserélet tartott és ezzel a vízrebocsátás véget ért.

A király távirata.

Fiume, jan. 17.

A Szent István csatahajó vízrebocsátása alkalmából a király a hozzá intézett hódoló táviratra nyomban válaszolt. E táviratban az uralkodó örömmel vette tudomásul a hajó vízrebocsátását és egyben ama reményének adott kifejezést, hogy az új hadihajó növelni fogja a hadi flotta tekintélyét.

Biharmegye és a nemzetközi békebiróság.

Giesswein Sándor felhívása.

A vármegye tavaszi közgyűlésének lesz egy igen érdekes tárgya, melyben tegnap érkezett beadvány Fráter alispánhoz. A beadványt Giesswein Sándor, a békeegyesület elnöke intézte a vármegyéhez. Giesswein az egyesület nevében arra kéri a vármegyét, hogy a nemzetközi békedöntő bíróság megalakítása és összehívása érdekében tegyen lépéseket. Az ügy maga nem teljesen új, hiszen Hédervári miniszterelnöksége alatt a magyar törvényhozás is foglalkozott ezzel a

dologgal. Azóta azonban úgy látszik, pihen az ügy, mert az egyesület által kifejtett munkán kívül más tevékenységet nem tapasztaltunk.

A békeegyesület beadványa alapján Győr vármegye már állást foglalt a bíróság mellett és a győri példát nagyon sok más törvényhatóság követte.

Különösen aktuális most ez a fontos kérdés. Akármerre tekintünk Európában mindenütt fegyverkezést, készülődést találunk. Az európai hangulat is olyan, hogy nem lehet tudni az órát, mikor egyszerre felbomlik minden rend és a most megfeszülésig fegyverező államok a csatamezőkön mérik össze fegyvereiket.

Ennek a veszedelmes készülődésnek, mely megbénít mindent és mindenki érzi a nyomasztó hatását, még most talán élet lehetne venni, ha alkalmas kezek működneek közre a nemzetközi döntő békebiróság létesítésében.

A békeegyesület a mostani időt tartja legalkalmasabbnak a bíróság megalakítására. E fontos nemzetközi érdekű ügy megvalósításának a beadvány szerint feltétlenül Magyarországból kell kiindulnia, mert a magyar király személye egész Európában az összes uralkodók között a legnagyobb tiszteletben áll, hogy egyedül ő van hivatva a békebiróság megalakítására.

A béke egyesület arra kéri a vármegye törvényhatóságát, hogy csatlakozzék a győri határozathoz és az egyesület nemes céljának megvalósítása érdekében foglaljon állást.

A minden tekintetben érdekes eszmével a márciusi közgyűlésen foglalkozik a törvényhatóság.

voltak azok, bűbályos reggelek. Hanem a fiu csak sápadtabb lett egyre, — hát még mikor iehullott az első sárga falevél! Pedig akkor tervezgetett még legjobban. Hogy lesz mához egy évre. A fizetését fölemelik s lesz egy édes kis tűzhelye, ahol melegedhetik. Mikor olyan nagyon szerette a meleget!

Séta közben is mindig a napos oldalt kereste, úgy szeretett sütkérezni. Ha leültek valami lócára, akkor is szembeült vele. Meggömbült kényelmesen, míg két kezébe fogta az Éva lecsüggő, tömött, vastag hajfonatait, simogatta a fehér átlátszó ujjával, végigcsokolgatva ragyogó szálait.

Hej, ha mindezt látta volna Varga ur, mikor olyan féltékeny volt arra a tündér-ada kincsre! De ő is csak tervezgetett, milyen szobát rendeznek be a művésznő lányának. Köröskörül felaggatják a sok babérkoszorút, a lecsüggő nehéz selyem-szalagokkal. Milyen szép dolog lesz az! Varga ur számítgatta a napokat, hogy mikor jön már haza a lánya.

November eleje csunya, esős idővel köszöntött be, a séták elmaradtak. A sápadt fiu nem mozdulhatott ki a szobából, fojtogatta a nedves köd, mely belepte az utcát. Majd két hétig nem látták egymást a piros leánnyal. Egyszer aztán levelet irt a sápadt fiu, csak ennyit: nagyon beteg vagyok, — talán mert magát nem láthatom...

Éva kisasszony nagyon jó leány volt, elkezdett sirni. Aztán csak hirtelen letörölte a könyvét és sietve tette fel a tavalyi kopott téli kalapját. Fátolt is kötött az arcára. Csupa nedves lett az a vastag ködbe s oda tapadt az életpiros ajkához. A szíve erősen vert, hogy benyitott a sápadt fiu lakására. Mit tesz Uram Isten! háborgott a lelke, de csak megvigasztalta az a tudat: hiszen beteg...

Éva kisasszony aztán mindennap elment vigasztalni a sápadt fiut. Rá is fért az szégyenre, mintha újra éledt volna.

A szeme is ragyogott, szinte tűzolt belőle a perzselő szerelmes tekintet. Hanem az csak olyan volt, mint mikor a lefogyott gyertyaláng utolsókat lobban. Felszökik néhányszor, hogy annál sötétebb legyen utána.

Az első lagy szikkasztotta fel a nedves homokot, mikor egy reggel sietve ment Éva kisasszony a postára. Kis csomagot vitt a hóna alatt, — Pestre küldte. A fejét fekete kendővel kötötte be s lehuzta egész a szemére. Ne láthasson mindenki az arcába. — Harmadik nap pénzt vett fel a postán. Felcsillant a szeme, maga se hitte, hogy olyan nagy összeget kap. No most már jóra fordul minden. S attól kezdve híres doktor rendelte a drága orvosságot a sápadt fiunak. Éva kisasszony lábujjhegyen járkaít körülötte, de a fekete kendőt csak nem akarta leoldani.

— Hadd simogassam aranyzin hajad — mondta neki a sápadt fiu.

Megrázta fejét a leány: — Majd, majd ha sétálni megyünk...

A híres doktor rendelte a híres orvosságot, hanem aztán jött még egy híresebb, aki meg is gyógyította a sápadt fiut örökre.

Eppen aznap érkezett meg Varga ur, s fel volt bősziülve, mint egy oroszán. A Halwarth és Társa fodrász kirakatában meglátta a lánya haját, azonmód, hosszan leomló zuhatagként, mint mikor azok a szégyény Éva kisasszony fejről omlottak alá. A direktor kétségbeesetten futott el hozzá, mondván, hogy most már ugyan oda van Stuart Mária, meg az Orleánsi szüz. Oda volt a bűvszer. Kis semmiséggé asszott össze Éva kisasszony a haja nélkül, úgy, hogy az apja eleinte utcára se merte kiengetni, nem hogy még a szép almaira gondolni mert volna. Elszállt a selyem hintó, elröpültek a bársonyruhák, szalagos koszoruk s nem jött el a tündér, ki az aranypihés szárnya himporát odarázza még egyszer az Éva kisasszony hajára. Ha meg is nőtt valamennyire, de csak szürke volt, fakó.

— Bolond, bolond minden leány, — ismételteti egyre Varga ur, — exkuzálva, hogy a lánya csak masamód kisasszony. De hát élni muszáj kérem...

SÉRVKÖTŐK, HASKÖTŐK

méret szerint felelősség mellett már 2 kor.-tól kezdődő árban készíttetnek

Fehér János kötszer gyárában Rákóczi-ut, (Bémer-tér.)

ahol óriásiválasztékban kaphatók: Irigátorok, fészkendők, gumiharisnyák, szuszpenzoriumok, gumi-lepedők, vatta és mindenféle **szülészeti és betegápolási cikkek.**

Mentőszekrények nagy raktára, műlábak, támgépek, miderek jutányos árban és kitünő kiviteiben készíttetnek. Telefon 419

A rendőrség betiltott két zugiskolát

Megbetegedtek a tanulók. Mikor „tanítanak“ a zugiskolákban? Régi és újabb zugiskolák.

Szenzációs határozatot hozott Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala. Több éve huzódik már a *zugiskolák ügye* a tanfelügyelőségtől a közigazgatási bizottsághoz, onnan a rendőrséghez és vissza. Ez a körfutás 1907-ben kezdődött legutóbb, egyszer el is ejtették az ügyet, mert olyan jelentést terjesztett az iskola vezetősége, hogy a tanítást *beszüntették* Ennélfogva kérték az eljárás megszüntetését.

Az egyik állami iskolában azonban ismét arra a kellemetlen felfedezésre jutottak a tanítók, hogy a növendékek közül több mint harmincat elvonnak a zugiskolák. Az izraelita vallású gyerekek napról-napra teljesen készületlenül mentek föl az iskolába. Nem tudták a föladott leckét, azt is elfelejtették, amit az iskolában közösen tanultak, házi feladataikat soha sem végézték el és a legnagyobb igyekezet mellett is egy fokon megálltak a kisded tudományban.

Ez feltűnt a tanítóknak és behatóan puhatóldoztak a feltűnő jelenség okai után.

— Miért nem tanuljátok meg a leckéteket, kérdezték a nebulókat.

Sok kérdés, csürés-csavarás után bevallották a gyerekek, hogy azért nem tanulnak otthon, mert *nincs idejük*. A zsidó iskolába járnak. Mikor d. e. 10 órakor elmennek az állami iskolából, egyenesen a zsidó iskolába kell menniök. Ott vannak déli 12 óráig. Délután 2 órától 4-ig ismét az államiba járnak, aztán 4-től esti félnyolcig, nyolcig ismét a héber iskolában töltik az idejüket. Ezért nem jut idejük az írás-olvasás és számolás tanulására.

Emellett örökké fáradtak, mert kimerülnek a folytonos iskolázásban. Sőt, hogy az utóbbi hetekben vehemens módon pusztított a kanyaró, ezeket is megtizedelte.

De legfőbbképpen a gyerekek sápadt arca tünt fel. Köhögtek, a szemük lázasan csillogott, ruhájuk dohos szagú volt. Többen megbetegedtek s a kezelő orvos megállapította, hogy valami nedves, egészségtelen helyen tartózkodhatnak huzamosabb ideig. Ott kapták a bajt.

Ennek alapján feljelentést adtak be a nagyvárad rendőrségre és a rendőrség megindította a zugiskolák ellen az eljárást.

A régebbi üldözés.

A törvény határozottan kimondja, hogy héber tanodák csak akkor tarthatók fent, ha azokat a fentartó egyesület vagy magán-személy bejelenti. Csakis vallási ismeretekre taníthatják a gyermekeket.

Legfontosabb kikötése a törvénynek az, hogy csakis azok a növendékek járhatnak héber tanodákba, akik vagy még nem tankötelesek, vagy már nem tankötelesek. Ha mindezeket felül a tanoda helyiségei meg-

felelnek a köztisztasági és közegészségügyi követelményeknek abban az esetben a tanodák nyugodtan existálhatnak.

De éppen ez az utolsó követelmény nem volt meg már 1907-ben sem, amikor néhai jó Szabó Gábor rendőrbiztos június 4-én feljelentést tett, hogy a Dózsa-utcán özv. Dohány Mayernénél Róth Mór zugiskolát tart fent.

Abban az időben erősen kolportálták a lapok is a zugiskolák ügyét, de minden hangos sürgetés ellenére is sikerült elhuzni, a dolgot 1912. április haváig, amikor bejelentették, hogy az előadást Róth Mór beszüntette. Valószínűleg elmenekült a városból.

Szemlék a tanodákban.

Az újabb feljelentés nyomán rögtön helyszíni szemlélet rendelt el a főkapitány. Liget-utca 17. és Liliom-utca 2. szám alatt működtek héber tanodák. Az orth. izr. hitközség bejelentette, hogy e két helyen tart fön tanodát. Egyben tiltakozott az 1877. augusztus 27-én kelt 20521. számú miniszteri rendelet alapján az ellen, hogy az iskolák ügyébe a tanfelügyelőség és a közigazgatási bizottság beleavatkozzék.

Igy aztán tisztán a rendőrség ügykörébe került a tanodák ügye. A szemlék megtartásával Vadász József rendőrfelügyelő, dr. Nemes Áron t. orvost és Örómy Gyula városi építész biztást meg.

Jegyzőkönyvet vettek föl mind a két helyen és a szemlék facitja az lett, hogy sürgős javaslatot tettek a főkapitánynak az iskolák betiltása iránt.

A Liliom-utca 2. szám alatti iskolát nedvesnek, sötétnek, az egészségre rendkívül ártalmasnak találták. Teljesen hiányzik a higiénikus felszerelés.

A második épület udvari. Ez is sötét, a tanterem szűk és dohos. Felszerelés hiányos.

Liget-u. 17. sz. a. udvari épületben van az iskola. Rozoga az egész, piszkos, szemetes, szemégyűjtő nincs. Az iskola nagyterme valamikor zsinagóga lehet. Nehezen fűthető. A kisebbik terem rossz levegőjű.

A kályha pléh, amellyel nem lehet állandóan és egyenletesen fűteni. Javasolják, hogy a nedves, piszkos, nem fűthető és padok nélküli helyiségekben a tanítást tiltsa be a főkapitány.

Hatósági bezárás.

A rendőrfőkapitány a javaslat alapján 27963-913. sz. a. határozatot hozott. Eszerint a liliom-utcai első helyiségben tanítani egyáltalán tilos. A II. helyiség átalakítandó, higiénikus padokkal kell ellátni és megfelelő mellékhelyiségeket építeni.

A Liget-utca 17. szám alatt működő iskolában a tanítás tilos, mivel rendkívül rossz-

szak a falak és az egész épület egészségtelen.

A munkálatok végrehajtására 90 napi terminust kaptak. A tanítás abbahagyására pedig 15 napot.

Azonban először át sem vették a vég-határozatot. A postai kézbesítés alkalmával elveszett a kézbesítési iv. Január hetedikén ismét kiküldték a véghatározatot azzal a záradékkal, hogy ha 15 nap alatt a tanítást abba nem hagyják, akkor hatóságilag fogják bezárni a két iskolát.

A véghatározat ellen még nem érkezett be felelkezés. A határidő 22-én jár le.

Az esküllői tanító megrázó tragédiája.

Kis hirben jelentik a fővárosi lapok, hogy Papp Gusztáv esküllői igazgatótanító Budapesten a nefelejts-utcai Róma-szállodában tegnap reggel *holtan* találták. A rendőri bizottság megállapította, hogy halálának oka szívroham. Holttestét a bonctani intézetbe vitték.

Körösvölgyén közismert, szimpatikus ember volt Papp Gusztáv, aki rendkívül nagy ambícióval és igen szép eredménnyel dolgozott a magyar kultúra érdekében. Fölöttes hatósága többször kitüntette, iskolája mintaiskola volt. Több mint huszonöt éve áll a magyar kultúra szolgálatában és hirtelen ki-dölése őszinte részvétet kelt mindenütt.

Hirtelen halálának oka egy rendkívül lesújtó hirben keresendő. Vérmes ember volt és számára halálos veszedelmet jelentett az a lesújtó hir, hogy leányát Papp Etus okl. tanítónőt ismét nem nevezték ki.

A szegény család minden reménysege a fiatal tanítónő volt, akit már négy esetben mellőztek. Mindig óriási izgalmat élt át az apa, aki most Fugyivásárhelyt szerette volna leányának megszerezni.

El is követtek mindent, hogy sikerüljön a dolog, de nem úgy történt.

Rossz híreket hallottak a kinevezés felől, mire Papp Gusztáv péntek délután Budapestre utazott. A kultuszminisztériumban megtudta, hogy leányát most nem nevezték ki. Ez olyan hatással volt reá, hogy elfutotta a vér és lakásán holtan esett össze.

A szenesétlen özvegy és leánya remegve lesték a fővárosból a jóhírt. Egy szükszavu, boldog táviratot vártak, hogy megvan a kinevezés!... És tegnap délután tényleg megjött a szükszavu távirat... A haláthírt hozta.

A lesújtott család iránt rendkívül nagy a részvét. Az özvegy leányával együtt még az éjjel Budapestre utazott.

Azt sem tudták még akkor, hogy hol fekszik a halott. Leszállítatják és Esküllőn helyezik örök nyugalomra.

TELEFON 10-70.

LIFT.

TELEFON 10-70.

MODERN FOTOGRAFIA D A J K O V I T S
S P E C I A L I S T Á J A Nagyvárad. Sas-palota.

Bottyáni Pallay Lajos.

Köztiszteltben álló, puritán jellemű, a közélet terén önzetlenül működő férfiut ért most a királyi kitüntetés. A hivatalos lap mai száma jelenti, hogy Pallay Lajos nagyváradi ügyvédnek Ófelsége a magyar nemességet „bottyáni” előnévvel díjmentesen adományozta.

Pallay Lajos sohasem tartozott azok közé, akik a kitüntetéseket keresik. Ő mindig az önzetlen, a lelkes munka embere volt, aki sohasem tekintett arra, hogy a munkája gyümölcseit ki szedi le. Éppen azért városzerte őszinte örömet keltett a miniszterelnöktől tegnap Miskolczy Ferenc főispán utján leérkezett kitüntető okirat, mely a következőképp szól:

Ő császári és apostoli kir. Felsége folyó évi január hó 7-én kelt legfelsőbb elhatározásával a Felség személye körüli miniszter urnak megkeresésem folytán tett előterjesztésére Önnek és törvényes utódainak a közügyek terén szerzett érdemei elismerésül a magyar nemességet a „Bottyáni” előnévvel díjmentesen legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Gróf Tisza István s. k.

A „közügyek terén szerzett érdemek” ebben az esetben igazán nem üres szavak, hanem egy hosszú, fáradságos, tevékeny élet gyümölcsei. Pallay Lajos amellet, hogy mint ügyvédnek negyven év óta egyik legelőkelőbb s legforgalmasabb irodája van Nagyváradon, azonfölül minden szabad idejét a közügyeknek szentelte. Harminckét év óta tagja felváltva, hol a megye, hol a város törvényhatóságának. Különösen a vármegyét szerette, ahol nemcsak a közgyűléseken, hanem majdnem minden bizottságban fáradhatatlanul működik. A megyei munkapártnak alelnöke. Már a régi szabadelvű pártnak egyik legerősebb oszlopa s legönzettebb bajnoka volt, a koalíció idejében is Tisza István oldalán maradt, most pedig a munkapártnak az a tagja, akit a miniszterelnöktől az utolsó közkatonaig mindenki tisztel és nagyrabecsül. Ennek az oka pedig az, hogy Pallay Lajos mindig kész dolgozni és sohasem kért semmit.

A méltó és megérdemelt kitüntetés híre csakhamar elterjedt a városban s minden oldalról elhalmozták jókívánságokkal az ünnepeket. Elsőnek gróf Tisza István sürgönye érkezett, aki rendkívül meleg hangon üdvözölte régi barátját. Hlatky Endre és Miskolczy Ferenc főispánok és még sokan keresték fel gratulációjukkal bottyáni Pallay Lajost.

Köszénbánya Micske határában.

Elsőrendű köszén a föld felszínén. — Felfedező kerékvágás. — Szerencsés tanító.

Az elmúlt év nyarán elsőnek közölte a Tiszántúl azt a nagy földsülyedést, mely a margittai járásban, Micske község határában történt. Már akkor hangoztattuk, hogy a felszínre került, zsirostapintatu, fekete agyagos rétegek nyomán érdemes volna kutatni, mert a környéken föltétlenül találunk bányászatra érdemes anyagot. A magyar nemtörődömség ráterítette erre a dologra is a feledés szép fátyolát.

A föld azonban, úgy látszik, nem nyugodott bele ebbe az elintézésbe és ha már kevés fáradozással nem voltak hajlandók feltárni a föld mélyét, most szinte odatárja, felfedezve minden utánnajárás nélkül a kincseket érő anyagot, a köszén.

Az érdekes és nagy jelentőségű dologról tudósítónk a következőket jelenti.

Felfedező munkások.

Szerdán reggel Füzessy Endre micskei tanító három szekereset fogadott, hogy a határban lévő erdőből szállítsanak be hat szekér fát. A szekerek meg is jelentek az erdőben és megrakodva, utnak indultak hazafelé. A szekerek tulajdonosai a szekerek mögött haladtak. Báránbőr sapkáikat mélyen a fejükre huzzták, úgy, hogy csak a szemük látszott ki. Tíz percig bandukoltak így az

emberek a méteres hóban, mikor az utolsó szekér kereke megesuszott s majd felborult az egész rakomány. A szekér egészen lefordult az utról. Gazdája megpróbálta visszaigazítani, ez azonban sehogy sem sikerült. Ekkor az az ötlete támadt, hogy a kerekek előtt felvágja a megfagyott földet. Az első csapás fagyos rögöt ért és csakhamar engedett. A második nyomán azonban már szikrák pattantak fel s fekete széndarabok esapódtak a fehér hótakaróra. A szekeres, aki a tatarosi szénbányában dolgozott, azonnal felismerte a szenet s örömmel kiáltott fel:

— Szén! Itt a szén!

Erre a másik két szekeres is megállott és baltáikkal nekiestek a fagyos földnek. Egy-kettőre jó darab helyen el volt takarítva a hó és a felső, alig 4—5 centiméteres földréteg. A szekeres emberek előtt pompás csillogó szénréteg feküdt.

Az első szállítmány.

A munkások tudatában voltak felfedezésük nagy értékének, de nem akartak belőle nagy hasznot húzni, csupán a jó borralaló reményében elhatározták, hogy meglepik a tanítót. A három szekérről ledobálták a fát és nyomban megrakták a talált köszénnel.

Már jóval túl voltak a délen, mikor Micskére érkeztek a szekerek. A községben, a merre elhaladt a három szekér, mindenütt kiesődült a nép és valósággal ostromolták a fuvarosokat a szén találó helyeért. A tanító volt az első, aki kipróbálta a szenet és minden tekintetben kifogástalannak találta.

Huszonöt szekérral szállítottak az első nap.

A széntalálásának csakhamar híre futott az egész járásban és mindenki érdeklődik a boldog tanítótól, hogy miben áll dolog. Tegnap már nemcsak a tanító tüzelt az új szénrel, hanem megpróbálták a legjobb micskei házban. A szén mindenütt bevált. A felfedezés napján 25 szekér szenet szállítottak az erdőből Micskére.

Bányát nyitnak az erdő helyén.

Füzessy Endre tanító, aki a szén utján egyszerre dús gazdag emberré lesz, már megtette a lépéseket a szén kiaknázása iránt. Terv szerint az erdő helyén, melynek nagy része már amugy is ki van irtva, bányát nyitnak. A helyszínen járt érdeklődők állítása szerint az erdő alatti réteget teljesen kőszén alkotja, úgy, hogy nem is kell érte százméteres aknákat ásni. A szenet borító földréteg alig félméteres, de sok helyen teljesen lekopott és a szén tisztán áll az emberek rendelkezésére. A kutatást természetesen most már megfogják indítani az egész környéken, mert kétségtelen, hogy még igen nagy terület alatt van kőszén.

Csöcselék a márvány-asztal mellett.

Presszionálni akarnak egy Bémer-téri kávéházat. — A szocialista pincérek mozgalma.

*

A nagyváradi pincérek segély-egylete, hosszú vergődés után kiszenvedett. Tegnap jelent meg a lapokban az egylet gyászjelentése. A halál oka nem más mint, hogy a pincérek nem törődtek a segély-egylettel, hanem inkább a több tagdíjat követelő szocialista szakszervezetet pártolták.

A pincérek és a munkaadók kollektív szerződése, amelyet három évvel ezelőtt kötöttek, most jár le. Eme szerződést megújítandó a szervezett pincérek tegnap éjjel a Korzó-kávéházban gyűlést tartottak. Éjjel 2 órakor kezdődött és hajnali 4 órakor ért véget a pincérek gyűlése.

Hollerik Alajos elnöki megnyitója után Hirosik János budapesti központi kiküldött felszólította a jelenvoltakat, hogy alakítsák meg a nagyváradi helyi csoportot, amit a pincérek meg is tettek. (Persze, hogy megtették, hisz a pincérek a legkönnyelműbb emberek.)

Ezután következett a tárgysorozat legérdekesebb pontja a kollektív szerződés megújítása. Az előadó szerint semmi akadály

Győződjön meg róla, hogy a

Kolozsvári „Kristály” Gőzmosógyár

FEST TISZTÍT MOS A LEGSZEBBEN.

Az ország több mint negyven nagyobb városában képviselve.

FONTOS! Nagyváradi fiók: Zöldfa-utca. Weisz Bernáttal szemben.

nines annak, hogy a kávések, szállodások és vendéglősök között újból létrejőjön az a bizonyos szerződés, amit ezelőtt három évvel olyan szépen megcsináltak.

A szerződés szerint a kávések kötelesek megengedni, hogy alkalmazottjai a szakszervezetbe belépjenek. Ennek a pontnak nem akart engedelmessé ezelőtt három évvel az Emke kávéház tulajdonosa.

És most is ő az egyedüli, aki nem akarja aláírni a szerződést épen e miatt a pont miatt. A többiek szépen megnyugodtak már a szerintük változhatatlan rosszban.

Igy adta elő az előadó.

Sichermann Mórnak mindig kell valamit mondani, most is felállott és szólt. Egyszerűen kijelentette, hogy presszionálni fogják az Emkét a szerződés aláírására. Rögtön meg is magyarázta, hogy miképpen. Epeu ugy, mint három esztendővel ezelőtt.

Utcasprókat, kofaasszonyokat, hordárokat, boyokat és általában minden fajtájú proletárt ellátnak pénzzel és beültetik őket a márvány asztalok mellé. Ezzel elérik azt, hogy uriember nem fog bemenni a kávéházba, mert, hiszen ők sem tartják magukat olyanoknak, akikkel intelligens ember egy asztalhoz ül.

Ha a kávések megunja a csöcseléket, majd beleegyeznek a pincérek egyetlen és forró óhajába.

Tomboló kacagás, borizü helyeslés követte a Sichermann Mór eredetinek nem mondható ötletét. Csak azok vágtak savanyu ábrázatot, akik az Emkében szolgálnak fel. Ők tudják, hogy mit jelent az elvtársakkal egy szobában ülni. A levegőt illetőleg.

Mikor elkészült az „összeesküvés”, negyven pincér aláírta a belépő nyilatkozatot. Kiakarták ugyan a vezérek ötvenre keríteni, de újabb tíz áldozat nem került hurokra.

Félnegy után tovább folytatták az ivást. Emke törzsvendégek reszkessetek.

Nehézségek a román tárgyalásoknál.

Budapest, jan. 17.

Shanin Gyula kezdeményezésére a comite tagjai nehézségeket akarnak támasztani Tisza további tárgyalásai elé. A románok ugyanis nincsenek megelégedve azokkal az engedményekkel, melyeket eddig kaptak és többet akarnak különösen a választókerületeknél és kulturális téren.

Uri fehérnemű, «FOWNES»
keztyű, «Habig» kalap, eredeti ANGOL CIPO

egyedüli raktár
Róth M. Utódánál.

HUMOR.

*

A BALESET OKA.

Az automobil megáll az utcán. Persze aka néző elég. Kérdezősködő is.

— Baj van?

— Baj, — feleli a tulajdonos kurtán.

— Hány lóerős gép?

— Ötven.

— Hát hogy esett mégis a baj?

A tulajdonos kijön a sodrából.

— Ugy, hogy a maguk komisz kövezetétől ötvenből negyven ló megdőglött.

*

MODERN SZERELEM.

— Mondja Lajos, igazán csak magamért szeret engem?

— Természetesen! De — izé — igazán kétszáz ezer korona a hozománya?

*

MŰÉRTELEM.

Az Operaházban Carmen-előadás volt.

Egy öreg lipótvárosi börziáner ül az első padok egyikében és feszülten figyeli az előadást. Minden énekszámot megtapsol, helyeslőleg bólint a zenekar felé, mint aki nagyon meg van elégedve.

A mellette ülő hölgy bámulva nézi az öreg urat, akiben valami műértő zenészt sejtett.

Igy tart ez végig az első felvonáson; majd a második felvonás elejénél is. De itt lankadni kezd az öreg műértő érdeklődése, fáradtan izeg-mozog a helyén, ásítzik, néha azonban úgy néz a színpadra, mintha valami különös eredményt várna onnan.

Egyszerre csak odafordul a mellette ülő urhölgyhöz és udvariasan megkérdi tőle.

— Kérem nagysád, mikor jön már a hattyu?

— Miféle hattyu? — kérdi csodálkozva a hölgy.

— Hát az a hattyu, amely Lohengrint viszi...

A hölgy mosolyogva világosítja fel az öreg urat.

— De hiszen nem a Lohengrint játszik, hanem a Carment!

A börziáner összeráncolja a homlokát, felkel a helyéről és a következő szavak kíséretében távozik:

— Mit? A Carment? Akkor megyek. Hisz a Carment már huszszor láttam!

*

A LEGNAGYOBB MUNKA.

A teazsuron asszonyok beszélgetnek: nagy takarításról, mosásról, cselédekről, házi bajokról.

— Nálam a legrettenetesebb mégis csak a lekvárfőzés — mondja az egyik asszony. — Nem képzelitek: mennyi bajom van minden ősszel a lekvárral!

— Ugyan kedvesem, de hiszen van ennél nagyobb munka is a ház körül!

— Persze, ti nem ismeritek az én három gyermekemet — szól lemondással az urinő. — Lekvárfőzés után egy álló hétig tart a gyermekruhmosás!

..HIREK..

■■■

Tájékoztató.

Január 18. Ujvárosi Takarékpénztár közgyűlése d. e. 11 órákor.

Január 22. Rendkívüli városi közgyűlés délután 3 órákor.

Január 24. Táncestély a Kaszinóban.

Január 25. Nagyvárad Takarékpénztár közgyűlése d. e. 10 órákor.

Február 1. Gazdasági és Iparbank közgyűlése d. e. 10 órákor.

Február 6. A velencei Kath. Kör teaestélye.

* **Jézus nevenapja.** Családi ünnepet ül ma a katolikus egyház, Isteni alapítójának névünnepe. Megüli e napot, mint annak a névnek ünnepét, amely annyi áldást, jót hozott a földre s az emberiségre majdnem két ezredéven át. A templomok megtelnek ajtatos hivekkel, kiknek nagy része a szentségekhez is járul, hogy a busuban részesülhessen. A katolikus templomokban a szokásos időben ünnepélyes szent misék és prédikációk lesznek.

* **Farsangi ebéd gr. Széchenyi Miklós püspöknél.** Gróf Széchenyi Miklós v. b. t. t., megyéspüspök, az előbbi évekhez hasonlóan, a mostani farsangon is vendégül látja asztalához Nagyvárad város előkelőségeit. A farsang folyamán több ebédet ad. Tegnap este volt az első farsangi ebéd a püspöki palotában, amelyen lekötelező szívélyességgel látta vendégeit a megyéspüspök. A tegnapi ebédre a következők voltak hivatalosak: Barbini Sándor, Baróthy Pál, Bodnár Gyula, Bunyitay Vince, Buteán János, Denk Gasztáv, Eleméry Ferenc, Fanta Géza, Fetser Antal, Frankó Endre, Fráter Imre, Gajzágó Béla, Gellért László, Gerő Ármin, Harmathy Károly, Hencz Aurél, Horványi Gyula, Imrik S. Zoltán, Ipolyi Keller Gyula, Kertész Miksa, Kiss László, Kollányi Ferenc, Komlóssy József, Kozári Gyula, Lukovich Gyula, Manasteriotti Ferenc, Marosi Endre, Materny Imre, Matolay Károly, Miller Richard, Miskolczy Barna, Miskolczy Ferenc, dr. Molnár Imre, Moskovits József, Nagy Márton, Németh István, Olasz Elemér, báró Podmanicky Károly, Radu Demeter, Rakovszky György, Rádl Ödön, Schiff Ernő, dr. Schweiger Ede, Sulyok István, Szeőke Bálint, Széchenyi Jenő, Sztaniszlóvszky Adolf, Tatár Zoltán, dr. Thury László, Varró Domokos, Vécsey Mihály, Vueskies Gyula, Wallner Ödön, Wimmer Julián, Zöch Károly.

* **Az ipartestületi Hitelszövetkezet múlt éve.** A nagyvárad ipartestületi Hitelszövetkezet ma, vasárnap délelőtt 11 órákor tartja rendes évi közgyűlését az Ipartestület helyiségében. A Hitelszövetkezet az elmúlt évben is megmutatta, hogy hivatást teljesít s az iparosságnak megbecsülhetlen hasznára működik.

Nagyvárad Vasöntőde és Gépgyár Részvénytársaság

Nagyvárad, Össi-tér.

Gazdasági gép-, eke- és keskenyvágányu vasutak gyára; vasszerkezetek, közlőművek, gépjavitó-műhely, műszaki-iroda.

Telefon 340. sz.

*** Havas Mór kir. tanácsos.** A Biharmegyei Takarékpénztár agilis vezérigazgatóját Ófelsége kir. tanácsossá nevezte ki. A kiváló pénzügyi kapacitás Budapesten kezdte pályafutását, majd a Békéscsabai Takarékpénztár vezetését vette át és ezt rendkívül fellendítette. Két évvel ezelőtt a válságba jutott Biharmegyei Takarékpénztár hívta meg elnöki székébe s csakhamar erélyesen házzálátott a reorganizáláshoz. Havas Mór roppant nagy munkát végzett a Biharmegyei Takarékpénztárnál, nagy energiával és tudással rendezte ügyeit, úgy hogy a takarékpénztárt újra visszaállította arra a magas bázisra, melyen ez a nagy pénzintézet régen állott a városi pénzpiacon. A biharmegyei takarékpénztár részvényesei óriási értékeket biztak erre a nagytudású pénzügyesre, aki képes volt eddigi munkálkodása terein is rendet teremteni. E bizalomnak meg is felelt s ezzel nagy érdemeket szerzett a közgazdaság terén. Ezen érdemeiért tüntette ki a királyi kegy, melyet széles körökben osztatlan örömmel fogadtak.

*** Csernoch hercegprimás a hajdudorogi püspökségről.** Hire járt, hogy a hajdudorogi püspökséget újra szervezik és 38 magyar plébániát átengednek a románoknak. Ez már csak a hercegprimás hozzájárulásával történhetné s neki bizonyára döntő szava lenne e kérdésben. Annál érdekesebb tehát a hercegprimás álláspontja, mely egy interjú folytán lett ismeretessé. A hercegprimás elsősorban megeáfolja azt a hirt, mintha Rossi, a bécsi nuncius udítora-ez ügyben kereste volna fel, mert erről köztük szó se volt. Egyáltalán nem felel meg a valóságnak, mintha a hercegprimás hozzájárult volna a hajdudorogi egyházmegye megcsontításához. Kijelenti, hogy ez ügyben semmiféle hivatalos eljárás nem indult meg sem a magyar kormány, sem a szentszék részéről. A hercegprimás nyomatékosan jelenti ki végül: „Ugy tudom, a magyar álláspontot semmiféle veszély nem fenyegeti.“

*** A premontreiek és a Királyszínház.** A Királyszínházban műsoron levő Nemtudomka szindarabban a szerző egy Ponty nevű tanárt szerepeltet, akit úgy állít be, mint egy tudatlan, ostoba figurát. Pesti és helyi lapok felhívták ez alakra a premontrei tanárok figyelmét, mert többen úgy gondolták, hogy a szerző Ponty Kelemenre gondolt s őt akarta színpadra vinni. Ponty Kelemen a rend elhalt tagja, a gimnáziumban a magyar irodalom nagytudású tanára volt. A rend tanárai Beöthy László igazgatóhoz fordultak ez ügyben, aki megleghangú levelet intézett a nagyváradi premontrei rendhez és sajnálatát fejezte ki a méltatlanság miatt. Készségesen kijelentette, hogy a darabban szereplő tanár nevét meg fogja változtatni.

*** Eredményes tejrazziaik.** Kolontáry János rendőrfogalmazó és dr. Rossinger Arthur fővegység hónapokig tartó

munka után elérték azt a nagyjelentőségű eredményt, hogy a váradi piacokon nem árulnak hamis tejet. A legközelebbi tanácsülés elé fog kerülni az indítvány Kolontáry János rendőrfogalmazó megjutalmaztatásáról. Az indítványt Mezey Gyula rendőrkapitány Gerő Armin főkapitány elé terjesztette, aki azt pártolól fogadta. Kolontáry Jánosban mindenestre lelkiismeretes, pontos és fáradságot nem ismerő tisztviselőt fog megjutalmazni a város.

*** A Hungária cipőgyár múlt évi működése.** A Hungária Cipőgyár Részvénytársaság a lefolyt 1913-ik évben 155780 pár cipőt gyártott és 2.558.647 K forgalmat ért el. Ezen vállalat reorganizációjának másfél év óta tartó nagy munkája ernyedetlen szorgalommal tovább folyik és semmi kétség sem forog immár arra nézve, hogy a folyó évben eszközözlendő további fontos intézkedések után, a vállalat teljes prosperitása be fog következni.

*** Katholikus nagygyűlés Erdélyben.** Három napra terjedő, gyönyörű programmal ékes nagygyűlést tartanak most Erdély katolikusai az erdélyi magyarság egyre jobban erősödő és magyarosodó végvárában, Brassóban. A nagygyűlés ma kezdődik, reggel 9 órakor, ünnepélyes nagy misével és Veni Sanctével, melyet Zamora Dániel prelátus-kanonok mond. 11 órakor a Vigadóban diszgyűlés, melyen az első ünnepi beszédet dr. Krüger Aladár püspökségi főügyész, lapunk felelős szerkesztője tartja; utána Kállay Ubul országgyűlési képviselő és Neisel József főesperes beszélnek. D. u. tanonegyülés, este a Vigadóban estély. Hétfőn és kedden szociális konferencia, iparos és munkásgyűlés, még két diszgyűlés és szentségimádás következnek. A további gyűlések szónokai: Waldenburg Hohenlohe Egon herceg, Rakovszky István, dr. Vass József, Ernszt Sándor, Fröhvirth Mátyás, Haller István, Huszár Károly, Székely János, Sipos István és Szélyes Dénes lesznek. A Nagygyűlést a Katholikus Népszövetség rendezi.

*** A kontárok elleni küzdelem.** December 20-án, kedden este 8 órakor lesz megtartva az iparosok negyedik vitaestélye az Ipartestületi Asztaltársaságban. Az ipari kontárkodás megszüntetésének kérdése lesz a vitaestély tárgya. A vitaestélyek rendezését előkészítő bizottság Ungerleider Mórt, a város iparostársadalmának egyik legagilisabb vezetőférfiát kérte fel a kérdés ismertetésére. Ungerleider ugyanis évek óta vezére a kontárok elleni küzdelemnek, akik mintegy tervszerűen kompromitálják munkájokkal a nagyváradi ipart és gátolják annak térfoglalását. A vitaestélyen részt fog venni a nagyváradi ipar jó hírnevét védeni óhajtó iparosságon kívül az iparoktatási bizottság elnöke: Lukács városi tanácsos és a város közgazdasági életének több számottevő vezérfőnöke is.

*** Vetített kép előadás a Kath. Legényegyletben.** Ma, vasárnap, délután fél 5 órakor a Katakombákról fog előadást tartani Gálly Sándor egyleti igazgató, vetített képek kíséretében. Belépti-díj nincsen.

*** A Katholikus Népszövetség téli programja** némi halasztást szenved annak folytán, hogy a Katholikus Kör nagyterme később lesz készen, mint előre tervezetett, más alkalmas helyiség pedig Nagyváradon jelenleg, a népszövetségi tagok nagy tömegének befogadására nincs. Legközelebb azonban eldől, mikor nyilhatik meg a Kath. Kör új palotája s e kérdés eldőlése után nyomban csoportvezetői értekezlet lesz, a melyen a Népszövetség legközelebbi teendői fognak megállapíttatni. Addig is már most figyelmezteti az igazgatóság a tagokat, hogy készüljenek és szervezkedjenek az új Népszövetségi Otthon megalakítására. Az Otthonra a népszövetségi tagoknak feltétlenül szükségük van s ez az új katolikus társaskör sok száz katolikus polgár óhajának megvalósítását jelenti. Gyűjtőívek a Hitelszövetkezetben átvehető. A tervezett szakelőadások közül megkezdődnek a hét folyamán a keresztényszocialista építőmunkások részére a szakelőadások. A többi előadások közül csak annyi fog az idén megtartatni, a mennyinek megtartására idő és helyiség lesz. A Hitelszövetkezet második évtársulatába még mindig lehet belépni. Már eddig oly nagy mértékben jelentkeztek új tagok, hogy szükséges lesz az alapszabályok módosításával a szövetkezet üzletkörtét kellő körültekintéssel tovább fejleszteni. A biztosító osztály is élénk tevékenységet fejt ki, óhajandó, hogy ennek érdekében is minél nagyobb buzgóságot fejtsenek ki a tagok. Végül a jogvédő iroda ügyében tudomásukra hozza az igazgatóság a tagoknak, hogy egyes felmerült panaszok folytán az iroda szervezetében lényeges változtatás történt, a mely személyi kérdésekre is kiterjeszkedett s ennek folytán újjászervezve fogja a tagok érdekeiket szolgálni. Még a tél folyamán megtartja a Népszövetség idei közgyűlését, melyen a megszorított teendőkhez képest a vezetőség is ki fog bővítettetni.

*** Vetőmag a gazdák részére.** A m. kir. földmívelésügyi minisztérium nagyváradi kir. rendelése 1914. évben a gazdák részére első minőségű tavaszi vetőmagról kíván gondoskodni. Egy-egy gazda gabona, tengeri és bükköny féléből valamint burgonyából 5—5 mázsánál, egyéb magvakból 25 klgr-nál többet nem kaphat. Felhívom ennél fogva mindazokat a gazdákat, kik tavaszi vetőmagot ez uton óhajtanak beszerezni, hogy az iránt a város gazdájánál (Városmajor) jelentkezzenek, ahol a szükséges egyéb felvilágosításokat is megkapják. Nagyvárad, 1914. január 14. Komlóssy József tanácsnok.

*** A fogoly aigányasszony öngyilkossági kísérlete.** Az Araden tartóztatott betörőcigánybanda egyik tagja, Ulobácsi Valéria béli illetőségű tizenhétéves cigányasszony, reggel a rendőrség fogdájában öngyilkossági kísérletet követett el. A szoknyája zsinégjével az ablakvasra akasztotta magát, de a fogházfelügyelő még idejekorán levágta a zsinegről a halálraszánt fiatal asszonyt, akinek így semmi baja se

Kováts Kálmán

mű-asztalos

Nagyvárad, Vámház-utca 33. (Gázgyárral szemben.)

Készít: egyszerű és mű-butorokat, teljes lakásberendezés, valamint mindennemű asztalos munkákat. Állandó raktár bel- és külföldi száraz anyagokból. Telefon 99. sz.

történt. A cigánybanda egy másik tagját, Kovács Józsefet, aki mint szabadságolt katonára követte el a betöréseket, a katonasághoz szállították s a legény, aki már hatodik esztendeje szolgál a katonaságnál, itt fogja eltölteni a legujabb bűnéért kirovandó büntetését is. A bandának még három gyerek tagja van, ezek felett a fiatakoruak bírósága fog ítélni, a többieket átszállítják az ügyészséghez.

* A Jézustársaságiak névtára.

A Jézustársaságnak magyar tartománya legutóbb boesátotta közre névtárát, melynek főbb adatait a következőkben adjuk: A magyar tartomány főnöke Speiser Ferenc, aki Budapesten tartózkodik. A társaságnak tagjai Magyarországon a következőleg oszlanak meg: Kaloecán 56 taggal, Budapesten 23 taggal, Nagyszombatban 36 taggal, Szatmáron 16 taggal, Nagykapornakon 13 taggal, Pécsen 9 taggal és Pörszonyban 12 taggal. A tartományon kívül tartózkodik 41 magyar rendtag. A magyar tartományhoz tartozók összes száma 207, ebből felszentelt pap 85, tanulmányait végző növendék 41, a szerzet kötelékébe tartozó többi testvérek száma 71. A magyar rendtartomány nesztorja Groeger Vilmos, aki 1837. május 17-én született. Az egész világon 16.715 rendtag él; közülük 8188 felszentelt pap. 4400 a skolasztikus és 4137 a többi testvér.

* A Gazdasági és Iparbank

most tette közzé mult évi működésének eredményéről mérlegét. Ez a beszámoló fényesen igazolja ezen régi, jónevű nagyváradi pénzügyi vezetésének kiválóságát. Dacára a nehéz pénzügyi viszonyoknak, az elért eredmény szinte meglepő, ami *Ternyei Antal* vezérigazgató tapintatának, körültekintő eljárásának és kiváló szaktudásának tudható be. A tiszta nyereség, dacára a 246 ezer korona átmeneti tételnek, 332 ezer korona. Ez az eredmény mindennél jobban beszél.

* **Páratlan gyógyszer.** Évtizedek óta felülmul minden más szert a világhírű KRIEGNER-féle REPARATOR, mert *csusz, köszvény, szurás, szaggatás, derék- és hátfájás, csontfájdalmak, ischiás stb.* bajoknál biztosan és gyorsan használ. Orvosok és tanárok ajánlják! Üvegje 1 korona a gyógyszerárakban. Póstán 5 üveget 5 koronáért franco küld az egyedüli készítő KRIEGNER gyógyszerár Budapest, Kálvin-tér.

* **Kézrekerült tyuktolvajok.** A tél folyamán számos feljelentés tételten ismeretlen tettesek ellen, akik a baromfi-állományt lopkodták. Ritkán került egy-egy tettes a rendőrség kezei közé, így aztán tegnap este a Váralja városrészen, ahol nagyobb mérvet öltött a tyuk- és libalopás, razzsiát rendelt el Jánossy bűnügyi kapitány. A razzia, mely igen kedvező eredménnyel járt, mivel az állandó tolvajok a razzia alkalmával kézrekerültek. A rendőrségre előállított 29 egyén közül Szücs Miklós és neje, Veres László nagyváradi lakosok, míg Czunk Miklós, Papp János, Duma Vaszali, Toma Vera és többen a közeli falvakból jártak be szárnyast lopni és azokat házalás folytán értékesíteni. A rendőrség egész nap el volt fog-

lalva a tolvajok vallasával s mindannyian beismerték elkövetett tolvajlásukat. Ugyan- csak a razzia alkalmával került kézre Sándor Tódor, kökényesi parasztleány, aki a mult hónapban a községében lakó Mócz Györgyre rázárta az ajtót, felgyújtotta a házat és a községből megszökött. A csendőrség megkeresése folytán Sándor Tódort kereste a rendőrség s a mult éjszaka sikerült őt kézrekeríteni.

* **Vigadó mozgósínházban a fekete golyó,** szenzációs artistadráma 3 felvonásban. Edith és Violette két artistanővér épp Gussy nővérük temetéséről jönnek haza, mikor megkapták elhalt nővérük utolsó levelét, melyben megírta nekik, hogy egy csapodár férfi rabolta el ifjúságát és ártatlanságát és arra kérte két nővérét, hogy álljanak bosszút a csabitón. Edith és Violette más név alatt folytatták művészi hivatásukat és folyton keresték, kutatták azt a férfit, aki szerencsétlen nővérüket boldogtalanná tette Steffens titkos tanácsos is meglátta a két ügyes jonglirozó művészt és bemutatkozott nekik. — Edith és Violette folyton álarcot hordottak. Steffens az öltöző ablakán belesekedve megismerte őket, hogy ők az áldozatának Gussynak nővérei és már előre nevetett magában azon, hogy miképpen fognak ezek is hálójába esni, mint nővérük. Amikor Steffens barátaival belépett, Edith gyorsan egy függöny mögé rejtőzött és onnan látta, hogy Steffens egy titkos folyosó kijáratát nyitja meg, amelyben töménytelen összehordott kincs volt. Edith látta, hogy egy titkos rablóbanda feje az, akit meg kell bosszulniok, s ezért titkon kiment a szobából és hazasietett. Otthon, anélkül, hogy megnevezte volna Steffens, közölte nővérével, hogy megtalálta a férfit, akit keresett. A sorsra bízták, hogy döntse el, melyikük bosszulja meg nővérük halálát. Kikötötték, hogy amelyiknek este a jonglirozásnál utoljára kerül keze közé a fekete golyó, az fogja megölni a csapodár férfit. A golyó Edith kezében maradt. Előadás után Violette találkára akart menni Steffenshez. — Edith azonban maga foglalt helyett Violette helyett az autóban és amikor Steffens azt hitte, hogy most már a várva-várt szerelmeskedés következik, Edith előrántotta revolverét és lelőtte a csabitót. Jóval felülmulja „A négy ördög” című hatalmas slágert. A budapesti híres rablógyilkossáig áldozatának, Turcsányi Elzának a most lefolyt temetését eredeti felvételben megszerezte az igazgatóság és ezt is bemutatja. Emellett három nagyszerű bohózat és a Gaumont-hiradó legujabb száma fog pompás szórakozást nyújtani. Előadások 3 órától 11 óráig folytatólagosak. Kedvezményes jegyek is érvényesek.

* **Belépési felhívás a Népszö-**
vetségi Hitelszövetkezet II. évtár-
sulatába. A Népszöveségi Hitelszövetkezet II. évtársulatába már eddig 288 tag 2045 üzletrésszel lépett be. Az eddig elért szép eredmény fényes bizonyítéka annak, hogy ezen Hitelszövetkezet eddigi működése a legnagyobb bizalmat vívta ki a nagyközönség körében. Beiratkozni még mindig lehet. A vezetőség a hivatalos órákat kibővítette, s ezentúl *hétfőn és csütörtökön d. u. 2 órától 6-ig* lehet befizetni, s ugyancsak akkor lehet beiratkozni is. Egy üzletrész 20 fillér s kiki annyi üzletrésszel lép be, amennyivel

akar. Beiratáskor üzletrészenként 10 fillér felvételi díjat kell fizetni, s már a felvételi díj lefizetése alkalmával mindenki megkapja a saját nevére kiállított befizetési könyvecskéjét. A szövetkezet helyisége Szilágyi Dezső-u. 5. sz. I. emeleten van.

* **Uj női zenekar a Koronakávéházban.** Ma és mindennap Neszmélyi Izsóné női zenekara 38-ik Rácz Laci kitűnő primás vezetése mellett közreműködnek: Neszmélyi Izsóné harmonium, Neszmélyi Bözsike hegedű és kuplé énekesnő, Cseresnyés Irmuska hegedű és népdal énekesnő, Ringhoffer Mariska szolista, Reinthaler Margit dalosnő, Andikovits Gizella bőgős és Fonyó Tihamér zongoraművész. A zenekar a legujabb új darabokat adja elő u. m. a Nevetőférfi, Katona dolog, a Mozikirály stb. és az összes klasszikus újdonságokat. Szabad bemenet. Kezdeté este 8 órakor Szives pártfogást kér Neszmélyi Izsóné karmesternő.

* **Malom-utca 3. számú ur magánház** sürgősen eladó.

* **Ma vasárnap este a Fekete Sas** kávéházban nagy ingyenes tombola estély. Kisorolatnak gyönyörű értékes szép tárgyak. Minden vendég kap ingyen tombolajegyet, melyel a legértékesebb tárgyat megnyerheti. Kiváló tisztelettel: *Balla és Grósz.*

Hirdetmény. A Polgári Takarékos Segélyszövetkezet felszámoló 1911—1913. évi 16-ik évtársulatának befizetési a reá eső osztalékkal együtt folyó hó 16-ától kezdve délután 3-tól 5-ig kifizettetnek. Az igazgatóság.

* **Egy jóforgalmu sütőde lakással** együtt átadó betegség miatt, esetleg a ház is eladó. Cim a kiadóban.

A pénz „kovásza”

600 koronát csaltak ki a cigányok egy gulyástól — Hogyan készül a hamis pénz?

Rendkívül érdekes ügyet tárgyalt tegnap a nagyváradi kir. törvényszék büntető bírósága Seress Barna elnöklete alatt. A tényállás, az agyafurt csalás teljesen tisztázva van, s még sem tudtak senkit elítélni idáig a cigányok közül.

Pintye Mihály berekböszörményi gulyás így adja elő a dolgot:

— A cigányok nem hagytak békét nekem, folyton beszéltek, hogy milyen könnyű szerrel meggazdagodhatnék, ők csinálnak nekem pénzt, amennyi kell. Minden 100 koronától 1000 koronát. Addig beszéltek, míg ráállottam. Két fiatal cigány volt a szereplő. Egy este azt mondták:

— Jó, ha fizetsz nekünk, csinálunk neked pénzt. Még ma este megcsináljuk a *pénz kovászt*. Ezzel azután lehet csinálni annyit, amennyi csak kell. Csak anyagot kell venni. Adj ide 12 koronát.

Nekem nem volt csak 5 koronám, az se baj, mondták, a többi 7 koronát kifizetjük mi. Odaadtuk a pénzt, ketten voltunk ott, én és a fiam. Tüzet raktak, egy üstbe beletették

ORVOSILAG TÖBB SZÁZ ESET BENAJÁNLAV.
TELEFON 10-39. □ TELEFON 10-39.

KEPESELEK

ORVOSI KÖTSZERÉSZ ÜZLETE
NAGY-VÁRAD „SAS-PASSAGE”
ATJÁRÓ. Ajánlja saját készítményű

sérvkötőt,

anatómiai sérvkötők,

szuszpenzoriumok, fecskendők és beteg-
ápolási cikkeit, u. m. egyenestartók,
haskötők, ágytálcák, bidég,
amelyek a sérvet állan-
dóan visszatartják, mülá-
bak és művétagok, gummi cikkek, harisnyák stb. és a még fel nem sorolható cikkek.
Külön próbaterem női és férfi ktszolgálatra. :: Óriási nagyraktár. :: Tisztviselők és Iparosoknak árendérmény.

a pénzt és valami port is raktak belé. Pár pere mulva nagyot robbant az üst. Azután készen lett a pénz kovásza. Megmutatták nekünk az összeolvadt pénzt. Ebből azután csinálunk mi annyit, amennyi csak kell. 600 koronát kértek tőlem anyagra. A kölesönt fel is vettem s a fiam lejött a cigánnyal Nagyváradra, hogy majd beszerzi az anyagot. 550 koronát adott át a fiam a cigánynak. Ketten voltak együtt s az egyik átadott érte egy kicsiny, de nehéz csomagot.

— A fiam hazajött, megigérték neki a cigányok, hogy másnap ők is elmennek és hozzáfognak a pénzesináláshoz. Persze eltűntek s többet nem láttuk őket.

Mindez még 1909-ben történt, azonban nem lehetett a cigányok nyomára akadni. Pár hónappal ezelőtt elfogták a bandát, de még eddig nem állapították meg egyik bűnösségét sem.

Pintye és a fia rávallott egyikre, Luka Demeterre, aki egy másik cigánnyal követte volna el a naiv csalást. Ez a másik azonban közben meghalt.

Tegnap Lakatos Liszandort és Kovács Modánt, két idősebb cigányt állított az ügyészség s bíróság elé.

A tanúk nem bizonyították, hogy ők lettek volna a tettesek.

Luka Demeter ügyét már régebben tárgyalta a törvényszék és felmentő ítéletet hozott, mert nem volt bizonyíték s a cigányfiu letagadta a vizsgálóbíró előtt tett vallomását.

Tegnap, mint tanut hallgatták ki s a cigány egy szép mesét mondott arról, hogy milyen ártatlan a dologban, a társa volt a bűnös, aki meghalt. Megjegyzendő, hogy a cigány most is fogházban van, mert felebezés folytán most is folyik az eljárás a táblánál ellene az ügyből kifolyólag.

Kihallgatták a cigánybíró, Kovács Floriánt, aki ezüstgombos szög dolmányával élénk feltűnést keltett a tárgyaláson. Természetesen a társai mellett vallott.

Az ügyész a tárgyalás befejeztével eljött a vádat s így a bíróság felmentő ítéletet hozott.

A JÓLLÉT JELE.

- Bandinak jobban megy már a dolga.
- Talán megadta, a mivel tartozik neked?
- Nem. Hanem nem kért régóta kölcsön.

x Sikkes, elegáns modell kalapjaimból visszaradt szép választék, azokat féláron alul árusítom. Gyászkalapokból nagy raktárom van és modell után 4 óra alatt szépen, pedánsan készítek is. Tisztelettel Ujhelyi Róza Nagyvárad, Bimanóczy-utca Royál-kávéházzal szemben.

Az Alkotmányt

megveheti naponta, vagy előfizetheti, ugyazintén az

„Élet“, „Nagyasszonyunk“
„Zászló“ és „Kis Pajtás“

a
Hegedüs Hirlapirodában

Rákóczi-ut 5. — Telefon 1301.

x Az E. K. A. R. T. (Egyesült Kereskedelmi- és Automobilszállítási Részvény Társaság) helybeli fiókja luxus és teherautomobilokat szállít az összes felszerelési cikkekben Szilágyi Dezső-utca 6. sz. a. nagy raktárt tart. Telefon: 13-21. A cégnek Kőrház-utca 6. sz. a. pedig minden tekintetben megfelelő nyilvános garázs és javítóműhelye van szakfelügyelet alatt. Telefon: 13-52. Benzin és olaj nagy raktár! A cég felhívja az érdekeltek figyelmét utirányba forduló lámpáira, melyek itt szerezhetők be.

POVAZSÁN JÓZSEF

hatóságilag engedélyezett
electrotechnikai vállalata
Nagyvárad, Bazár épület,
színház oldal.

Telefon 525.

Telefon 525.

x **Erdekében áll**, hogy megrendeléseivel felkeresse *Biró László és Tsa* urinői- és papi szabókat. Meglepő olcsó árak. modern szabás, elsőrendű munka Sal Ferenc-utca 17. Telefon 832 sz.

x **Teljesen ujonnan van átala-
kítva** a Rimanóczy-étterem Körös-parti helyisége. Gyönyörű délszaki növényekkel van díszítve, pazarul világítva. Minden időben társas összejövetelek, lakodalmak vagy gyűlések alkalmára a n. é. közönség rendelkezésére áll. Elsőrangú magyar és francia konyha, finom borok, kőbányai sörök és előzékeny kiszolgálásról gondoskodik *Fitz Sándor* bérlő.

x **Tölgyszőlőkaró** hegyezett, hasított 2 méter és 1 méter 60 cm. hosszúságban Biharodbrod állomáson, legelább egy waggonrakomány (cca 4000 drb.) megrendelhető a Polgári Takarékpénztár r. t.-nál Nagyváradon Kossuth-utca 6. szám. Telefon szám 11—95.

x **Aki sikerrel akar hirdetni**, forduljon a Leopold Testvérek hirdető vállalatához Budapest, VII, Erzsébet-körút 41, ahol hirdetésüket az összes létező bel- és külföldi hírlapokban és naptárakban kiváló szakértelemmel, lelkiismeretesen, pontosan és szolid áron eszközölnék. Minden felvilágosítás a t. c. hirdetőknak díjmentesen.

Elsőrendű modern hölgyfodrászterem a

Rammingeré

színházi és hölgyfodrász

szemben a színházzal.

Telefon 1076.

Telefon 1076

x **Erdekében áll mindenkinek pénzt megtakarítani** ha bevásárlást óhajt eszközölni a téli idényre, előbb kereste fel az **Ungerleider Salamon** üzletét Szent János-utca 4. szám alatt, a hol férfi, női, gyermek, trikók, lélekmelegítők, szövetek, kesztyűk, harisnyák, kamásnik, továbbá csipkék, szallagok, himzések mélyen leszállított árban beszerezhetők.

x **Báti női atlasz cipők** minden színben és fehér bőr cipők 3 koronáért kaphatók, női chevrau vagy bokszi cipők 7 kor., férfi chevrau v. bokszi cipők 8 kor., fiu bokszi cipő 35—39 számig 7 kor., divatos kemény kalap 4 kor., calosrik, téli cipők, fehérneműek, uri divatcikkek legolcsóbban beszerezhetők Feketónél, Szent János-utcán, Kis Pápa vendéglő mellett.

x **Ingyen javítjuk** a nálunk vásárolt harisnyákat. Állandó nagy raktár kész női, férfi és gyermek harisnyákban. Kötünk, fejelünk rendelés szerint, 24 fillértől kezdve a legfinomabb selyem harisnyáig. **Harisnyakötőde** Bartos és Társa (a Széchenyi-szállodával szemben Rákóczi-ut 10.) És a mi fő „**Bartos harisnyája tartós.**“ Helyi és vidéki telefon-szám 1359.

x **FELHIVJUK** a nagyérdemű hölgyközönség szives figyelmét a **most megnyílt Rácz és Vass** női divatszalonban készülő eredeti angol kosztüm és felöltőkre. Méréselt árak. Nagy Sándor-u. 17.

x **Két jogász sétál a városban**, szemben találják magokat egy régi ismerősükkal Pista barátjukkal, a mint ránéznek feltűnik előttük, a barátjuknak elegáns felöltője van, a melyet hallatlan olcsó árban szerezhet be mindenki *Nagy Sándor* férfi divatruha kereskedésében a *Zöldfa-utcán*, passagő-kapu mellett

x **ZOMBOR SÁNDOR** sebész-orvosi műszer-kötszer és testgyenesítő gépek készítője. Nagyváradon, Nagy Sándor-utca 17. sz. alatt, ahol villanyerőre berendezett műhelyében készít mindenféle fémcsiszolást, nikkelezést és minden e szakmába vágó munkát jutányos árban.

x **Január 1914. — Egy új szám!** Ujtás történt az Aszódi cukorka üzletébe ugyanis a kinek nem szükséges egész doboz Kugler Gerbeaud cukorka, hanem kimérve akar venni, mai naptól a Csokoládé Király fiók üzlete az Aszódi cégnél — azzal fog kedveskedni vevőinek, hogy éppen úgy mint Budapesten, kisebb mennyiségben is élvezheti a vásárló közönség a Kugler bombont, budapesti árral. Így tehát már 10 dekánként is beszerezhető, valamint 1/8-, 1/4-, 1/2- és 1 kiós dobozokban. Ezen ujtásnak bizonyára örvendezni fog sok szép leány. Vigyázat Rákóczi-ut, nem Bémer-téren van az Aszódi-fiók, fő-üzlet Kossuth-utca, II-ik fiók Kert-utca.

* **Ingtalan eladás.** Nagyteleky-utca 31 szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. [Hungária cipőgyár r.t.

x **Felhívás.** Átköltözködés miatt az összes raktáron levő árukat fél áron alól kiárusítjuk, u. m.: férfi és női ernyők **óriási választékban**, női, férfi és gyermek téli keztyűk, gallérvédők, női lélekmelegítők, zsebkendők, harisnyák, nyakkendők, férfi és gyermek sapkák, bőr- és aczélárúk és egyéb disztárgyak **óriási választékban**, minden elfogadható áron. — Üzletünket február 1-re a Szent László-téri volt Radó-féle helyiségbe helyezük át. Tisztelettel **KLEIN VILMOS** és TÁRSA.

x **Ossi-tér 14. sz. házban** több lakás és üzlethelyiség minden órán kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-utca 6.

x **Több egyszobás lakas kiadó.** Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

x **Ha a választást megsemmisítik.** Mi azért is em-gyünk a *Párisi Bazárba* a *Sas passagőba* és választunk magunknak játékok, ajándéktárgyakat. báli és farsangi cikkeket.

x **Meghódította a hölgyeket** Mlle JULIETTE elsőrendű mellfűző különlegességeivel Színház-utca 4. Adorján palota (Emke mellett.) Telefon szám 827.

x **Kossuth-utca 2. sz. házban** a volt Szichta, valamint Tóth Zsigmond-féle üzlethelyiségek azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

x **Sürgősen keresek** négy szobából álló magánházat külön udvarral. Mártonffy. Malom-utca 3.

x **Szöllős-utca 12. sz. házban** több egyszoba s mellékhelyiségeiből álló lakás azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-u. 6.

x **Ridzyk József** épület- és műlakatos Nagy-Váradi, Beöthy Ödön-utca 1. szám. Javítások gyorsan és pontosan készülnek. Elvállal minden e szakmába vágó épületmunkát a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, terv és rajz szerint. Szegecselt vasoszlopok, üvegházak, vastetők, vasablakok, tűzmentes vasajtók, sirkerítések, üzleti vasredőnyök, ablakredőnyök, cégtáblák, takaréktűzhelyek. Lev.-lap hívásra azonnal megjelenek.

x **Kossuth-utca 2. sz. alatti** volt Szichtha-féle üzlethelyiség 1914. május 1-től kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

Valódi Perzsa szőnyegek

és legfinomabb kivitelű **CSIL-LÁROK** óriási választékban a Budapesti főútleletünkből megérkeztek. Meglepő **OLCSÓ ÁRAK** míg a készlet tart. Megtekinthető vételkényszer nélkül

vétel **STERNBERG** és eladás régiség, ékszer és műkereskedés **Szt. László-tér, Kishidfő.**

Fogak és fogsorok úgy kaucukba mint aranyba foglalva szájpadiás nélkül, továbbá arany koronákat, csapfogakat, hidmunkákat fog és gyökér húzás és tartós fogtöméseket készít

Engel Dezső,

vizsgázott fogtechnikus.

N.-Váradi, Bémer-tér (Emke Kávéház felett.)

„The Roosevelt Shoe“
amerikai cipők
12.50 és 16.50 kizárólag

Reichard Dezső

cégnél

Rákóczi-ut Orsolya zárda
épületében kaphatók.

Legszebb ajándék
orvosoknak és ügyvédeknek

egy zománcztábla.

Készíti

Diósy Mihály

Telefon 839.

Telefon 839.

**A legszebb
kézimunkák**

Tátray cégnél

Rákóczi-ut 4.

Telefon 783.

x **Hány ezer szert használnak köhögés ellen?** Európában egyszerűen meg sem lehetne állapítani a sok köhögés elleni szerek számát. Az amerikai ebben is praktikus, az csak olyant használ amiről biztosan tudja, hogy használ azért ott csak a Szilantium tablettát fogy. olcsó és biztos. Tudtunkkal itt Váradon is van már a Szent László-téren egy drogeriában 60 fillér árban.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Vasárnap délután: János vitéz; este: Katonadolog.

Hétfő: Helén vágyai, Ilya, A mester.

Kedd: Konventbiztos. (Bemutató.)

Szerda: Konventbiztos.

Csütörtök: Konventbiztos.

Péntek: Katonadolog.

Szombat: Katonadolog.

Vasárnap délután: Tatárjárás; este: Tökéletes feleség. (Bemutató előadás.)

Helén vágyai. A mester.

A „helyi szerzők“ bemutatóira sok jóakarattal és némi előzetes lekicsinyléssel szokott a publikum elmenni. A jóakaratra többnyire szükség van s az előzetes lekicsinylés utólag igazoltnak látszik. A tegnapi est azonban bizonyos tekintetben eltért az eddiektől.

Tegnap igazi tehetséget láttunk az előadott két egyfelvonásos darabban felesüllámlani. Mindkettőben nemesak írói készséget, hanem találó, sőt mélyen járó jellemzést és sok szinszerűséget találtunk.

Sorrendben első volt *Tabéry Géza* darabja, a *Helén vágyai*. A távoli magányában unatkozó, alapjában finom lelkű, de tulideges asszony beleszeret egy katonatisztbe s már majdnem jóvátehetetlen hibát követ el, mikor hazajön a férj s rájön az asszony, hogy ez különb az irádónál.

Ekkor kezdi igazán szeretni az urát is — most jön a csoda — a férje iránti szerelemből mégis megcsalja az urát. Ez a lehetetlen befejezés úgy hat az emberre, mintha váratlanul jég hideg vízzel nyakonöntik. El sem tudjuk képzelni, hogy jöhetett a szerző erre a gondolatra. Talán egy másik drámájának utolsó lapjait tévedésből hozzáfűzte elhez.

Pedig egyébként némi terjengősségtől eltekintve, a darab poétikusan szépen van megírva. Okvetlenül meg kell változtatni a végét. Az eredetiség nem eshetik a lehetőség és ésszerűség rovására. Étsy a cimszerepben ragyogóan fényes alakítást nyújt. Senki más azt a szerepet el nem tudta volna úgy játszani. *Bihari, Sik, Gróf* is előmozdították a sikert. A közönség többször lámpa elé hívta a szerzőt és szereplőket.

Antal Sándor darabja, a *Mester*, már csak azért is, mert való történetet rajzol (Strindberg utolsó évei) szerkezeti s általában dramaturgiai szempontból megállja a helyét. Az alakok jellemzése emberismeretre s tapasztalatra vall, gondolatai sokszor mélyen szántanak. A vén mestert eleszabító színész alakja nem több, mint figyelemreméltó s itt rögtön, a szerzővel egy sorban kell megdicsérnünk *Szentgyörgyi Mártát*, akinek játéka egyszerűen csodálatosan jó

volt. Ezt az alakítást minden drámakedvelőnek meg kell nézni. Szép és nemes a *Mester* alakja is, *Hunyady* nagyon jól is játszotta, úgy a lírai-ellágyulások, mint a férfias kitörések természetesekek és szépek voltak. *Varsa* is jól töltötte be szerepét, *Angyal Ilka* pedig művészi kabinetalakítást nyújtott.

Az őszinteség kívánja, hogy a darab hibáira is rámutassunk: néhol a dialóg elhuzódik s némi kihagyásokkal s a cselekvény meggyorsításával a hatás okvetlenül megkétszereződnek. Azonfelül hagyja el a szerző azt a néhány trágár kiszólást. Nincs azokra szüksége az ő darabjának s higgye el, ha nevet is a karzat, az intelligens közönségnek nem tetszik az ilyesmi, egész kikökkenti az embert a hangulatból. A darab külső sikere is igen szép volt, sok kihívás volt a végén.

A két szindarab után valami *Ijának* címzett dolgot is előadták, amelyet olyan hír előzött meg, hogy a fiatal uri leányokat mind hazavitték a színházból.

Jól tették. Ami a színpadon végbement, az a vizilovat is elpusztította volna. Hallottunk utcai leányokat a legaljasabb témákról a legocsmányabb modorban beszélni. Ezen felül a darab tendenciája lehetetlen, irodalmi értéke semmi. A szerző nevét kiméleltből elhallgatjuk, de hallatlan merényletnek tartjuk az igazgatóság részéről, hogy minden tisztességgérzettel ennyire vérig sértő dologgal a közönség elé mer lépni. Ki olvasta el a darabot a színháznál? Ki mertte azt előadásra ajánlani? Hogy akadtak színésznők, akik annak előadására vállalkoztak? Erre kell az államsegély felemelése? Inkább csukják be az egész színházat, hogysem még egyszer ilyesmi megtörténhessék!

Dr K. J.

János vitéz. A színházi pénztárnál már tegnap megindult a kereslet a vasárnap délutáni előadás jegyeiért. A publikum igen meleg érdeklődéssel viseltetik a „János vitéz“ vasárnap délutáni előadása iránt, amelyben a címszerepet *Kállay Jolán* fogja játszani.

Katonadolog. Vasárnap este a színházi hét és előreláthatólag az idény slágere lesz műsoron: a *Katonadolog*, amely a maga kedves, frappáns ének- és táncszámaival állandóan nagyközönséget vonz. A *Katonadolog* vasárnap este először kerül kisbérletben színre.

IRODALOM

Az *Élet* c. szépirodalmi hetilap január 18-iki számában *G. Miklósy Ilona* folytatja „*Johanna*“ c. regényét; elbeszéléseket találunk *Pataki Névtelen-től* és *Lendvay István* fordításában *René Bazintól* verseket pedig *Bán Aladártól*, *P. Pál Ödöntől* és *Finta Sándortól*. — *Sik Sándor* befejezi *Prohászkaról* írt tanulmányát, *Vajda Ernő* pedig „*Minos palotájá*“ról közöl érdekes történeti adatokat. Ezenkívül a rendes rovatok és aktuális illusztrációk egészítik ki az *Élet* e legújabb számát. Szerkeszti *Pethő Sándor*. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, VII., *Damjanich-utca* 50. Előfizetés félévre 10 korona, a *Tiszántul* előfizetői részére 8 korona.

A „Vasárnapi Ujság“ január 18-iki száma pompás kivitelű, szerfölött érdekes képeket közöl a téli sportokról Budapesten, az F. T. C. külföldi győzelméről, Tüköry Lajosnak, a Palermó ostrománál elesett magyar szabadsághősnek, kit Palermóban most ünnepeltek, szép képek és Hendel Ödön cikke elevenítik fel az emléket. Tokingi képek, egy magyar szempontból is érdekes szkihá lelet képei adják a többi képanyagot. Szépirodalmi olvasmányok: Szini Gyula regénye, Ady Endre és Lenkei Henrik versei, Szöllősi Zsigmond novellája, Takáts Sándor történelmi tárcája, Lagerlöf Zelma regénye. Egyéb közlemények: eredeti londoni divatképek s a rendes heti rovatok. Irodalom és művészet, sakkjáték, stb. — A „Vasárnapi Ujság“ előzetési ára negyedévre öt korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.)

MULATSÁG

A tisztii Kaszinó estélye.

Tegnap este volt a nagyváradii tisztii Kaszinó fényes estélye, amely a hagyományokhoz híven az idén is pompás sikerrel ment végbe. Nagyvárad katonai és civil társadalmának elitje töltötte meg a Kereskedelmi Csarnok díszes nagytermét, s a gyönyörű női toalettek, a ragyogó színes uniformisok, s a komoly fekete frakkok váltakozó összevisszasága pompás képet nyújtott.

Kellemes parfüm illat áradt szerte, igazi mámoros farsangi hangulat uralkodott, s a legjobb kedvben tartott a tánc reggelig. Mindenki nagyon jól mulatott, s a tisztikar igazán szeretetreméltó lelkesedéssel igyekezett azon, hogy a parketten is becsületet szerezzen a nevének, hírének és el is érte, hogy mindenki aki ott volt, a legszebb farsangi est hangulatát hozta magával a tegnapi tisztii estről.

Ott voltak Nagyvárad összes katonai előkelőségei, s a civilek közül is igen sokan és természetesen az egész tisztikar.

A jelen volt díszes és nagyszáma hölgy közönség soraiból a következők nevét sikerült feljegyeznünk.

Asszonyok: Anzembasz Róbertné, Karbini Sándorné, Balogh Barnáné, Baranyi László, Des Echerolles századosné, dr. Dierné, Énekes Ákosné, Falk Ferencné, Faragó Gézáné, Frycsaj Richardné, Fényes Barnáné, Grallert Konrádné, Hlatky Endréné, özv. Janotáné Gallovich Etuska, Kolozsváry Sándorné, Kovács Gézáné, Kakas Istvánné, Kullinszky Károlyné, Miller Richárdné, Moskovits Józsefné, Olasz Elemérné, Paczák Kálmánné, Papházy Jánosné, Reck Gézáné, Ritter Károlyné, Reunogi Ambrusné, Stolez századosné, Schwartz Gézáné, Szücs századosné, Szilágyi Zsigmondné, dr. Verzár Istvánné, dr. Várnay Ferencné, Vinkler Szilárdné stb.

Leányok: Baranyi nővérek, Barbini Elza, Hlatky Duci, Hubert Mancsi, Jankovich Lidia, Kakas nővérek, Kolozsváry nővérek, Középegy Piri, Olasz Gizi, Reck Duci, Szilágyi Juliska, Várnai nővérek, stb.

A Kaszinó mulatsága. A Kaszinó január 24-ki mulatsága minden tekintetben sikerültnek ígérkezik. Ugy halljuk, vidékről is többen készülnek bejönni, mi által a Kaszinó tényleg azzá lesz, ami hivatása is, a bihari és nagyváradii úri társaság találkozóhelye. A rendezőség a napokban ülést tartott. Jelen voltak többek között Ambrózy és

Böszörményi huszárfőhadnagyok, Böszörményi Béla, Fekete Béla, Fekete Ferenc, Medvigy István, Pachér József és mások. Megbeszéltek apróra a tangó és cotillon rendezés dolgát. Nem akarunk indiskrétek lenni, utóvégre meglepetésül is kell valamit tartogatni, annyit azonban megsughatunk, hogy a tangó két ízben is szerepel a táncrendben; szünóra előtt és mint a cotillon egyik figurája. A cotillon figurák és jelvények pedig a jövő hét folyamán érkeznek meg s ekkor a gondos rendezőség cotillon próbát fog tartani.

A Kath. Kör táncestélye Királydarócon. A királydarócai Katholikus Kör 1914. évi január hó 25-én Királydarócon, a Kath. Kör összes helyiségeiben belső felszerelésének gyarapítása javára műkedvelői előadással egybekötött táncvigalmat rendez. Belépti díj személyenként 1 korona. Családjegy (3 személyre) 2 korona. Kezdeté este 7 órakor. Felülfizetéseket hálás köszönettel fogadjunk.

Táncestély Élesden. Az élesdi műkedvelő társaság, az általa létesítendő jótékonyealu alap javára, Élesden 1914. február 1-én, az „Erzsébet“-szálloda termeiben műkedvelő előadással egybekötött zártkörű táncestélyt rendez. — Belépődíj személyenként: Számozott hely 2 K. Számozatlan hely 1 K. Kezdeté este 8 órakor.

EGYESÜLETEK

Választmányi ülés

a Nőegyletben.

A Biharmegyei és Nagyváradii Jótékony Nőegylet választmánya tegnap ülést tartott özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné elnöklésével. Mindenekelőtt hálás köszönettel vette tudomásul a választmány Spett Gyula kanonok 2000 koronás nagylelkű alapítványát, melyről lapunk már megemlékezett. Szintén köszönettel fogadja dr. Debreczeny Lajosné 30 korona adományát a Rimanóczy alap gyarapítására. Dr. Krüger Jenő pénztárnok előadta évi jelentését, amely szerint az árvaház fentartására 7396 kor. 54 fillért, a Lujza otthonra 11837 kor. 89 fillért fordított az egyesület a 913-ik, évben. Az egylet vagyona az épületeken kívül 147,729 kor. 61 fillér. Új tagokul felvették Grósz Anna, Takács Józsefné, Toperczer Kálmán, Böhm Paula, Herezog Mariska, Toperczer Sándorné.

Elhatározta a választmány, hogy az évi rendes közgyűlést február 2-án fogja megtartani, amelynek a rendes tárgysorozaton kívül feladata lesz az egész tisztikar és választmány megválasztása, miután a három éves ciklus lejárt.

A Kath. Nővédő Egyesület közgyűlése. A nagyváradii Katholikus Nővédő Egyesület f. hó 20-án (kedden) délután öt órakor a Szent László-menedékház (Szaniszló-utca 27.) földszinti nagytermében közgyűlést tart, a következő tárgysorozattal.

1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Pénztári jelentés. 4. Az elnökség kiegészítése. 5. A választmány megújítása. 6. Grócz Béla prépost-kanonok beszéde. 7. Elnöki záróbeszéd.

TÁVIRATOK

Nem lesz változás a belügyminiszteriumban.

Budapest, jan. 17.

(Saját tudósítónktól.) A Magyarországnak a mai értesítése, hogy a belügyminiszteriumban rövid időn belül változás fog beállani, nem felel meg a valóságnak.

Kossuth állapotában visszaesés állott be.

Budapest, jan. 17.

(Saját tud.) Kossuth Ferenc lakásán ma a tanárok ismét konziliumot tartottak, melyen megállapították, hogy a beteg állapotában némi visszaesés állott be.

A Pesti Hirlap sajtópere.

Budapest, jan. 17.

(Saját tudósítónktól.) A kir. törvényszék ma tárgyalta Mezey Ernőnek a Pesti Hirlap munkatársának sajtóperét. A bíróság Mezeyt egy havi államfogházra ítélte.

Marx János nyugalomba vonul.

Budapest, jan. 17.

(Saját tud.) Marx János a máv. elnökigazgatója hosszú és érdemduz szolgálata után legutóbbi valóságos belső titkos tanácsosi méltóságot nyert a királytól. E kitüntetés után Marx csak pár hétig marad még hivatalában és nyugalomba vonul. Utódául Tolnay Kornélt nevezik ki, aki jelenleg Budapesten a vezérigazgatóságban töltött be díszes állást. Az új elnök-igazgatót Nagyváradon is igen jól ismerik, mert Budapestre való távozása előtt a debreceni üzletvezetőség élén működött s így a nagyváradii vasut egy része is az ő igazgatósága alá tartozott.

A japáni vulkán-katasztrófa.

Tokió, január 17.

A Sakurishina nevű vulkán kitörése alkalmával az elpusztított vagy nyomaveszett emberek számát 7000-re teszik. Az idegen misszionáriusok biztonságban vannak. Élelmiszerekben nagy a hiány.

Ha tisztán kezelt jó minőségű és izléses fűszer és csemegeárukat előnyösen és jó kiszolgálás mellett óhajt beszerezni, keresse fel Özv. Kúrdár Jánosné elsőrangú fűszer és csemege kereskedését, hor. pezsgő, délgymölcsök és cukorkák nagy raktára, kávé és tea közvetlen behozal.

VIGADÓ mozgószínház

18. és 19-én
vasárnap és hétfőn.

A fekete golyó.

Artista dráma 3 felvonásban.
Jobb mint a 4 ördög.

Ezenkívül a megvilkolt
Turesányi Elza
temelése helyszíni
felvétel alapján.

A színház fütve van.
Legjobb szellőztetés.

Előadások mindennap d. u. 6 óra-
kor, szombat, vasár- és ünnepnap
d. u. 3 órakor kezdődnek.

Helyárak: Páholy 6 személyre 6 K, I. h.
1 K, II. h. 60 f., III. h. 40 f.

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Buza áprilisra	— — —	11.63
Buza májusra	— — —	11.62
Buza októberre	— — —	10.76
Rozs áprilisra	— — —	8.91
Rozs októberre	— — —	8.51
Zab áprilisra	— — —	7.73
Zab októberre	— — —	7.70
Tengeri májusra	— — —	6.65

Budapesti értéktőzsde.

Magyar hitelrészvény	—	837.50
Osztrák hitelrészvény	—	633.50
4%-os koronajáradék	—	82.75
Osztr. magy. államv.	—	711.—
Jelzálogbank	— —	432.50
Leszámitoló és pénzváltó	—	516.50
Hazai bank	— — —	287.75
Magyar bank	— — —	528.—
Keresk. bank	— — —	3795.—
Rimamurányi	— — —	638.50
Salgótarjáni kőszén	— — —	752.—
M. Ált. Kőszénbánya	— — —	1005.—
Közuti vasut	— — —	618.50
Városi villamos	— — —	316.50
Adria	— — —	569.—
Atlantika	— — —	—

A szerkesztésért felelős:

DR. KRÜGER ALADAR.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi
Bank és Központi Takarékpénztár
R.-T. Nagyvárad, Bémer-tér.

Tűz- és betörésmentes pénztárszekrények (safes) bérbeadása.

Ujonnán épült intézeti helyiségünkben léte-
sített **safe-deposit osztályunkban** külön-
féle nagyságu pénzszekrények (safes) csekély
díj ellenében bérelhetők.

Ezen pénz-szekrényekben a bérlő fél ér-
téktárgyait saját zárja alatt, önmaga kezelheti
és ezeknek megőrzésére a legmesszebbmenő
biztonságot és kényelmet találja.

Safe-deposit helyiségünket az ér-
deklődőknek készséggel bemutatjuk és részle-
es felvilágosítással szívesen szolgálunk.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi
Bank és Központi Takarékpénztár.

Aki hirdetni akar

még pedig eredményo-
sen, az forduljon a

„LEOPOLD“

hirdető vállalatához

BUDAPEST,

VII., Erzsébet-körut 41.,

ahol hirdetések az
összes létező bel- és
külföldi hírlapokban és
naptárakban kiváló
szakértelemmel, lelki-
ismeretesen, pontosan
és szolid áron esz-
közölnek. Minden fel-
világosítás a t. c. hir-
detőknek díjmentesen.

PETRY ÁRPÁD

órás és látszerész

Tarsoly és Risztó-cég mellett.

Amateur fényképészeti cikkek
és felszerelések raktára. Leg-
nagyobb látszerészeti üzlet. Or-
vosi rendeletre is a legjobb
és legolcsóbb kiszolgálás.

Helyi és vidéki telefon 181. sz.

Nagyvárad, Rákóczi-ut 9.

Széchenyi-tér 2. szám.

Rimanóczy palotával szemben.

A jó bornak

nem kell ezégér

mondják még ma is a régi öregek! Hogy
mennyire igazok van, eléggé bizonyítja

Kecskeméti István

is, a reklámra nem szorult ujonnan beren-
dezett étterme

Nagyvárad, Teleky-u. 4. szám.

Nyitva éjjel-nappal. Kittinő saját termé-
sű bora, **előzékeny kiszolgálás**, szo-
lid polgári árak. **Abonensek naponta
felvételnek.**

8 napi próbára

küldök bárkinek:

Amerikai nikkel órát K	2.80
Ros. opf-patent	3.—
Amerikai arany	3.50
Vasuti Roskopf	4.—
Duplafedelű Roskopf	4.50
Lapos zsebórát	5.—
Ézüst-utánz. duplafed.	6.—
14 kar. arany órát	18.—
Eredeti omega	20.—
Ébresztő órát verse- nyen kívül nikkelezve	
20 cm. magas	2.—
Junghaus ébresztő órát	3.—
Radium világítólapal	4.—
Radium 2 csengővel	5.—
Radium 4 csengővel	6.—
Radiumos zenélőt	8.—
Falórát 75 cm. magasat	8.—
Falórát harangütéssel	10.—
Falórát zenélővel és harang ütéssel	14.—
Kerek ébresztő-órát	6.—

A szállítás utánvétellel történik. Meg nem felelőt 8 na-
pon belül visszaveszek vagy a pénzt vissza adom.
Áruimért 3 évi írásbeli jótállást adok.

Max Böhnel

Wien, IV. Margarethenstrasse 27/755.

Eredeti gyári árjegyzéket ingyen küldök.

Ha nincs megelégedve szabójával, mert drága vagy rossz szul szab vagy nem pontos, szóval hármikból. Keresse fel **DARABONT GY. és TÁRSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepí önt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről ujjat készítek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Törv. védve.

Utánzatoktól
évakodjunk!

KÖHÖGÉS, REKEDTSÉG és HURUT
ellen nincs jobb, mint a valódi

„MENTHOMOL-CUKORKÁK“.

Hatásuk gyors és biztos, nagyon kellemes, jó ízűek, a gyomrot nem rontják, az étvágyat elősegítik. A köhögési ingert, valamint a hangszálak kifrágását megakadályozzák, miért is énekesek, színészek, papok, szónokok állandóan használják. Dohányzóknak nélkülözhetetlen a száj üdítésére és a dohányzsag eltávolítására. * Ára: 1 doboz 40 fillér. Kapható minden gyógyszerárban és drogériában. Vásárlásnál vigyázzunk a „MENTHOMOL“ névre, melynek minden dobozán a fent látható 4 gnóm alaknak rajta kell lennie! Gyár: **EGGER A. FIA**, csász. és kir. udvari szállító, BÉCS.

Meghívás.

A Polgári takarékpénztár
részvénytársaság

évi rendes közgyűlését

1914. január 27-én délután 4 órakor saját helyiségében fogja megtartani, melyre a t. részvényesek tisztelettel meghívattak.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatósági jelentés, mérleg és zárszámadások előterjesztése.
2. A felügyelő-bizottság jelentése s ennek kapcsán az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása.
3. Határozathozatal a nyereség felosztása tárgyában.
4. Igazgatósági jelentés a nyugdíjalap állásáról.
5. Az alapszabályok módosítása.
6. Indítvány egy rendelkezési alap létesítése és annak célja tárgyában.
7. Kisorsolt és üresedésben levő választmányi tagok helyének betöltése.

Kelt Nagyváradon, 1914. január 12-én.

Az igazgatóság.

Az alapszabályok 11. §-a értelmében minden részvényes, ki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik a közgyűlést megelőző nap déli 12 órájáig a társaságnál legalább egy hó előtt saját nevére irt részvényeit szelvényekkel együtt a takarékpénztár pénztárába letenni.

514—1914 sz.

Hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsa részéről a magánborfogyasztás megváltása végett az egyezségi ajánlatok megtételére határidőül 1914. évi január hó 19, 20 és 21. napjai tüzetek ki.

Felhívattak tehát mindazon szőlőbirtokosok termelők, továbbá magánfogyasztók, kik a borítal adót az 1914. évre általán összegben óhajtják megváltani, hogy a fent kitett határidőben a városháza bizottsági termében mindenkor délelőtt 9 órától 12 óráig a kiküldött bizottság elé annyival is inkább jelentkezzenek s a megajánlott összeget készpénzben a kiküldött bizottságnál lefizessék, mivel ezen határidőn túl jelentkezések elfogadtatni nem fognak.

Az általánosítás tárgyában felveendő jegyzőkönyvben foglalt feltételek a magánfeleket azonnal kötelezi, a városra nézve azonban csakis az esetben lesznek kötelezők, ha azok a nagyvárad m. kir. pénzügyigazgatóság részéről jóváhagyva lesznek.

Nagyvárad város tanácsa, 1914. január 14

Lukács Ödön
adó és pénzügyi tanácsnok.

Beleépési felhívás.

A Polgári Takaréék és Segély-
Szövetkezet

Kossuth Lajos-utca 4. szám.

1914 január 1-én megnyitotta
19-ik évtársulatát

Az igazgatóság ez uton felhívja Nagyvárad város és Biharvármegye t. közönségét az új évtársulatba való belépésre. A belépés tetszés szerinti számú törzsbetét jegyzésével történik, melyek mindegyike után hetenkint 1 kor. fizetendő a szövetkezet pénztárába. *Vidéki tagok a berizetéseket postai csekk útján is eszközölhetik.* Az új évtársulat 3 évig tart, melynek eltelté után a tagok az általuk ekként megtakarított tőkét az elért haszoneredményben való arányos részesedés mellett megkapják.

A szövetkezet célja, hogy tagjainak a heti befizetésekből tőkét gyűjtsön és, hogy tagjai hitelének, keresetének és gazdálkodásának előmozdithatása céljából nekik olcsó és kényelmes kölcsönöket nyújtson

Kölcsönök adatnak:

a) a heti befizetések $\frac{9}{10}$ része erejéig minden további biztosíték nélkül;

b) ingatlanokra;

c) elegendő biztosítékot nyújtó kézi zálogra;

d) megfelelő kezesség mellett váltóra, kötelezvényre. A szövetkezetbe való belépés alkalmával törzsbetétenkint 50 fillér beiratási díj fizetendő és egy heti részlet befizetése után már mindenki megkapja törzsbetéti könyvecskéjét.

Az új évtársulatba belépők részére kölcsönök már most folyósíthatnak. *A kölcsönökről kiállított kötelezvények bélyeg- és illetékmentesek.*

A belépni szándékozók felkéretnek, hogy a felvétel iránt üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) mielőbb jelentkezni szivesedjenek.

Nagyvárad, 1913. december hó.

Tisztelettel

„A Polgári takaréék- és segély-szövetkezet“
igazgatósága.

NYÍLYBEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!
vegyileg női, férfi és
gyermek ruhákat.

MOS!

gallér és kézelőket fényesre, csipke és szövet függönyök, bútor szövetek, papi és egyenruhák vegyileg tisztíthatnak.

Gyár: Körözs-utca 13.

Felvételi üzlet:

Zöldfa Passage 93.

Rákóczy-ut 7. szám

Mokos Sándor.

Meghívó.

A Székelyhídi Fürdő Részvénytársaság 1914. február 8. napján, délelőtt 11 órakor tartja Székelyhídon a Casinó helyiségében

évi rendes közgyűlését,

amelyre a részvényeseket ezennel meghívjuk.

Ez a közgyűlés tárgyalni fogja az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentését, megvizsgálja a számadásokat, megállapítja a mérleget, határozza a tiszta nyereség felhasználásáról, választ egy két tagból álló igazoló bizottságot, két részvényest a közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére, elnököt, négy igazgatót, jegyzőt, ügyészt, pénztárost, könyvelőt, két felügyelőt, két igazgatósági és ugyanannyi felügyelő-bizottsági póttagot, és határozza az igazgatóság, tisztviselői kar és a felügyelő bizottság felmentéséről.

Székelyhid, 1914. január 15.

Dr Penkert Mihály,
elnök.

FIGYELEM!!!

Vajnovszky Ferencz

uri- és női cipész-üzlete,

Nagyvárad, Szaniszló-utca 55. szám.

Méretük utáni rendeléseket és javításokat olcsón, gyorsan és pontosan készít.

Lovagló, disz és strapa csizmák

minden kivitelben. Vidéki rendelésnél elegendő egy használt cipő beküldése.

Meghívásra azonnal megjelenek.

Meghívó.

A Gazdasági és Iparbank Részvénytársaság
1914. február hó 1-én délelőtt 10 órakor tartja
saját üzlethelyiségében

XXIII. évi rendes közgyűlését,
amelyre a t. részvényesek ezennel meghivatnak.

Tárgysorozat :

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentése.
 2. Az 1913. évi mérleg előterjesztése, a tiszta nyereség mikénti felosztása felett való határozathozatal és a felmentvény megadása.
 3. Egy igazgató választása egy évre.
 4. Kilencz igazgatótanácsos választása.
- Nagyvárad, 1914. január hó 16-án.

Az igazgatóság.

Mindazon részvényes, aki a közgyűlésen résztvenni akar, tartozik a már 3 hónappal előbb nevére átírt részvényeit 3 nappal a közgyűlés megtartása előtt az intézet pénztáránál, vagy az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztárnál Budapesten letétbe helyezni.

VAGYON		Mérleg-számla.				TEHER			
	K	f	K	f		K	f	K	f
Pénzkészlet			132220	33	Részvénytőke			3010000	
Váltó tárcza			10732437	06	Tartalékalap	510000			
Jelzálog kölcsönök			1394662	90	Nyugdíjalap	205880			
Értékpapírok			1067110	—	Széchenyi Jenő jótékonyági alap	5000		720880	
Adósok folyószámlán			514873	89	Betétek			2717327	15
Nyugdíjalap értékpapirjai			155845	—	Visszleszámítolás			5499214	49
Előlegkölcsönök			64263	—	Folyószámlai hitelezők			1037828	15
Felszerelés teljesen leírva					Engedményezett kölcsönök			478500	—
					Átmeneti tételek			246154	07
					Fel nem vett osztalék				50
					Nyereség áthozat a múlt évről	19298	25		
					Ez idei tiszta nyereség	332160	07	351458	32
			14061412	18				14061412	18

TARTOZIK		Nyereség- és veszteség-számla.				KÖVETEL			
	K	f	K	f		K	f	K	f
Betét, visszleszámítási és egyéb kamatok			629835	79	Nyereség áthozat a múlt évről			19298	25
Adók			44971	16	Leszámított váltók, jelzálog-, előlegkölcsönök és folyószámlák utáni kamatok és jutalékok			1065415	51
Tisztifizetések, üzleti költségek, irodabér, nyomtatványok és napi-biztosi díjak			75875	—	Értékpapír kamatok			55780	96
Összes leírások			42106	08	Leirt követelésekből befolyt			3751	63
Tiszta nyereség			351458	32					
			1144246	35				1144246	35

Nagyvárad, 1913. december 31-én.

Ternyei Ármin,
titkár.

A könyvelésért:
Bányay ; Biró.

A Z I G A Z G A T Ó S Á G :

Rádl Ödön,
elnök.
Deutsch K. I., **Dr Oestereicher Samu,**
Kollár Lajos, **Ullmann Sándor.**
Ternyei Antal,
vezérigazgató.

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG :

Dr Cziffra Kálmán, **Gerő Ármin,**
Dr Ertsey Péter, **Szathmáry Király Andor,**
Dr Thury Kálmán.

Uj párisi szabadalmazott „Tangó” fűző

A világ legkényelmesebb fűzője, blanchett helyett uj modern zárral, Magyarországi egyedüli képviselője kizárólag:

Rosenzweig fűzőgyár
Szalárdi-utca 9. szám.

MEGNYILT!

MEGNYILT!

Az uj csipke, himzés, harisnya áruház

Rákóczi-ut 5. szám.

Mielőtt szükségleteit beszerezné, győződjön meg róla, mert ilyen olcsón még nem vásárolt. Különböző újdonságok naponta érkeznek minden cikkben.

Tisztelettel

Friedmann Jenő

MEGNYILT!

MEGNYILT!

Szuperfoszfát Műtrágya

Telefon
969. sz.

kapható 50 kilós zsákokban, szőlőfoldek, kaszálók és mindennemű veteményeknek földjavítására. 150—200 kilóval 80—100 korona értékű a terménytöbblet.

Kondor Dezső
cement, cementcső és fedéllemez üzlet.
Nagyvárad, Nagypiacz-tér 1. sz.

Deutsch Simon bútor-asztalos Ór-u. 6.

Elvállal olesó árban háló-szoba-, ebédlő- és szalon berendezéseket, ugyszintén előszoba és konyha berendezést. Hívásra megjelenek.

ÉGI LANT

ker. katolikus imádságos és énekes könyv, diszes vászonkötésben

1 K 30 fillérért

kapható a Szt. László-nyomda részvénytársaságnál.

Oláh Sándor

épület- és műlakatos
Beöthy Ödön-u. 43.

Elvállal minden e szakmába vágó új munkákat és javításokat jutányos árban. Takarékos tűzhelyek állandóan raktáron. Költségvetést kívánatra küldök.

A Magyar Földrajzi Intézet Világatlása,

szerkesztik:

**Kogutowicz Károly dr.
és Littke Aurél dr.**

130 térképlapja 100 fő- és 220 melléktérképet tartalmaz, névjegyzéke pedig több mint 130.000 helynevet.

A mű 16 füzetben lesz teljes, melyek havonta jelennek meg s 8—8 térképet tartalmaznak. Ez az **egyedüli magyar nagy kéziatlasz**, mely a művelt közönség minden ilyen atlaszszal szemben tamasztható igényét kielégíti. :-

Ára a 16 füzetnek illusztrált és értékes szöveggel . . . 50 K
Ára a füzetekhez való diszes félbörgejtőtoknak . . . 10 K
Megrendelhető a diszes félbörgejtő kiadás is (megj. 1914. jul.) 60 K

Három koronás havi részletfizetésre is kapható.
Bővebb felvilágosítást, prospektust, mintalapokat stb. küldenek a könyvkereskedők, vagy a kiadó

Magyar Földrajzi Intézet Részvénytársaság

Budapest, V. Rudolf-tér (Margithid, pesti hidfő.)

Eredeti

Meteor kályhák,

kályhatálcák és ellenzők,
fa- és széntarték,

valódi porosz fűtőszén
házhoz szállítva 50 K° zsákokban
kimérve 100 K° 4-20 K és 5 K.

Tarsoly és Risztó

különlegességek vaskereskedése
Rákóczi-ut.

Melocco Péter cementárugyár és építési vállalat részvénytársaság

Budapest, IX. Timót-utca 4. a. b. szám.

Nagyvárad fióktelep: Szőlős-u. 16.

Telefonszám 11-38.

Telefonszám 11-38.

Gyárt: Szabadalmazott géppel gyártott karmantus portlandcement csöveket az összes szabványos méretekben és ahhoz való idomdarabokat, csömöszölt és vasbetétes, valamint portlandcement csöveket, kútgyűrűket stb.

Márvány mozaiklap, műkö- és cementárugyár. Beton és vasbeton építési vállalat.

Elvállal: Utcák és házak csatornázását, hidak és vízmedencék szakszerű építését. Nagyobb vállalatoknál **tervekkel és költségvetéssel szolgál.**

Meghívást az ország bármely részéből elfogad.